

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Ilona Lisníková

TRH PRÁCE V OKRESE JESENÍK:
REGIONÁLNĚ GEOGRAFICKÁ ANALÝZA

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc

Olomouc 2010

Tímto prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala zcela samostatně pod vedením Doc. RNDr. Václava Touška, CSc a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

Olomouc, 7. 5. 2010

.....

podpis

Na tomto místě bych chtěla poděkovat panu Doc. RNDr. Václavu Touškovi, CSc za poskytování cenných rad a poznatků při zpracování této bakalářské práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Katedra geografie
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Iiona LISNÍKOVÁ**

Studijní program: **B1301 Geografie**

Studijní obor: **Regionální geografie**

Název tématu: **Trh práce v okrese Jeseník: regionálně geografická analýza**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je zpracování regionálně geografické studie zaměřené na problematiku zaměstnanosti a nezaměstnanosti v okrese Jeseník. Struktura práce 1. Úvod (obsahující i vlastní formulaci dílčích cílů práce) 2. Přehled literatury k řešené problematice 3. Zdroje dat a zvolená metodika 4. Stručná geografická charakteristika studovaného území 5. Ekonomická transformace a struktura zaměstnanosti, největší zaměstnavatelé na konci osmdesátých let a v současnosti 6. Vývoj nezaměstnanosti a volných pracovních míst do konce roku 2008 7. Podrobná analýza trhu práce v roce 2009, dopady ekonomické krize 8. Problémové skupiny obyvatelstva a jejich uplatnění na trhu práce 9. Cizinci na trhu práce 10. Hlavní závěry Shrnutí (v angličtině) Kontrolní etapy 1. Kapitoly 2.,4. 5. do 31.12.2009 2. Kapitola 6 do 28.2.2010 3. Kapitola 8 do 31.3.2010 4. Kapitoly 9. a 10 do 30.4.2010 Rozsah grafických prací: Zhruba 25 tabulek, grafů a kartogramů (kartodiagramů) Rozsah průvodní zprávy: 40 až 50 stran textu včetně příloh

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 10 000 - 12 000 slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

a) publikace, články týkající se studovaného území včetně výročních zpráv Úřadu práce Jeseník b) učební texty a další publikace zaměřené na problematiku trhu práce b) učební texty a další publikace věnované alespoň okrajově problematice metod sociálně geografického výzkumu

Vedoucí bakalářské práce: Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 12. října 2009
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2010

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 12. října 2009

OBSAH

1. ÚVOD.....	8
2. PŘEHLED LITERATURY.....	10
2.1. Vlastivědná a geografická literatura.....	10
2.2. Literatura zabývající se trhem práce.....	10
3. ZDROJE DAT A METODY PRÁCE.....	12
4. STRUČNÁ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA SLEDOVANÉHO ÚZEMÍ.....	17
4.1. Fyzicko – geografická charakteristika území.....	17
4.2. Vymezení území; osídlení a demografie.....	18
5. EKONOMICKÁ TRANSFORMACE A STRUKTURA ZAMĚSTNANOSTI, NEJVĚTŠÍ ZAMĚSTNAVATELÉ NA KONCI OSMDESÁTÝCH LET V SOUČASNOSTI.....	22
5.1. Struktura zaměstnanosti na začátku ekonomické transformace.....	22
5.2. Největší zaměstnavatelé na konci osmdesátých let.....	23
5.3. Největší zaměstnavatelé v současné době.....	25
6. VÝVOJ NEZAMĚSTNANOSTI A POČTU VOLÝCH PRACOVNÍCH MÍST.....	28
DO ROKU 2008	
6.1. Základní charakteristiky nezaměstnanosti v okrese Jeseník.....	38
6.2. Situace v mikroregionech.....	32
7. PODROBNÁ ANALÝZA TRHU PRÁCE V ROCE 2009 (DOPADY EKONOMICKÉ KRIZE).....	34
7.1. Situace v okrese Jeseník ve srovnání s vyššími územními celky.....	34
7.2. Struktura uchazečů podle vzdělání.....	37
7.3. Situace v mikroregionech okresu Jeseník.....	39
8. CIZINCI NA TRHU PRÁCE.....	42
9. PROBLÉMOVÉ SKUPINY OBYVATEL.....	46
9.1. Dlouhodobě nezaměstnaní (déle jak 12 měsíců).....	46
9.2. Osoby starší 50 let.....	47
9.3. Osoby se zdravotním postižením.....	47

9.4. Absolventi na trhu práce.....	48
10. ZÁVĚR.....	49
11. SHRNU TÍ.....	51
12. LITERATURA A ZDROJE INFORMACÍ.....	53
SEZNAM PŘÍLOH	

1. ÚVOD

Hlavním cílem této bakalářské práce je zpracování regionálně geografické studie zaměřené na problematiku zaměstnanosti a nezaměstnanosti v okrese Jeseník. Oblast jesenického okresu patří dlouhodobě mezi oblasti ekonomicky slabé, vykazující jedny z nejvyšších hodnot nezaměstnanosti, proto je důležité se touto problematikou podrobněji zabývat. Okres Jeseník býval navíc dlouhou dobu mým bydlištěm. Ze zadání práce vyplynuly tyto dílčí cíle:

- zhodnotit strukturu zaměstnanosti těsně po ekonomické transformaci v okrese Jeseník v porovnání s Českou republikou
- zjistit největší zaměstnavatele okresu Jeseník na konci 80. let a v současnosti, dopad ekonomické krize na největší podniky v této oblasti,
- analyzovat vývoj nezaměstnanosti do roku 2008 v okrese Jeseník a jeho mikroregionech
- zabývat se podrobně nezaměstnaností v průběhu roku 2009 a naznačit dopady ekonomické krize
- zabývat se rolí cizinců na místním trhu práce,
- zaměřit se na problémové skupiny obyvatel a jejich uplatnění na trhu práce
- naznačit očekávané trendy situace na trhu práce v okrese Jeseník

V listopadu 1989 došlo v tehdejší Československu k pádu komunistického režimu, což následně vedlo k přechodu od centrálně plánované ekonomiky k ekonomice tržní. Reálně proběhla ekonomická transformace 1. ledna 1991 liberalizací cen a zahraničního obchodu. V období centrálního plánování nezaměstnanost oficiálně neexistovala, tudíž z dlouholetého „nedostatku“ pracovních sil se téměř okamžitě setkáváme s jevem, do té doby neregistrovaným, skrytě existujícím, s nezaměstnaností. Příčinnou této situace bylo, že neefektivní a neperspektivní podniky začaly stagnovat, reorganizovaly se a případně i zanikaly. V tomto procesu privatizace postupně nastupovaly do mnoha podniků zahraniční firmy, které velmi rychle „likvidovaly“ přebytečné pracovníky, jako důsledek přezaměstnanosti.

Úkolem bakalářské práce je tedy nejen zhodnocení vývoje na trhu práce od roku 2000 – 2009, ale také to, jakým způsobem byla ovlivněna nezaměstnanost situací na tomto území před a po ekonomické transformaci. Mezi hlavní cíle patří podrobná

analýza situace na trhu práce v okrese Jeseník v průběhu roku 2009 a zhodnocení dopadů ekonomické krize na trh práce v této oblasti.

2. Přehled literatury

2.1. Vlastivědná a geografická literatura

Mezi významné autory vlastivědné a geografické literatury v jesenické oblasti patřil Rudolf Zuber, autor četných regionálních publikací. Spisovatel Miloš Kočka publikoval odborné práce o Vincenci Priessnitzovi ve vlastivědných sbornících Jesenicko a Severní Morava. Významným archivářem a spisovatelem je v současnosti Květoslav Growka, který rediguje vlastivědný sborník Jesenicko, vydávaný Státním okresním archivem Jeseník. Mezi jeho publikace patří kniha *Zmizelá Morava a Slezsko (2008)*, která podává stručný výklad o dějinách města Jeseníku a okolí. Spolu s Liborem Malým vydal publikaci zaměřenou na přírodní podmínky v tomto území *Jeseníky – mezi vzpomínkou a přítomností (2008)*. Mezi významné historiky a spisovatele této oblasti patřil taktéž Tomáš Knopp, k jehož nejvýznamnějším publikacím patřila kniha *Předkládám na vědomí: Jesenicko 1945 – 1948 (2004)*, která pojednává o odsunu Němců po druhé světové válce a osídlování území jesenicka.

2.2. Literatura zabývající se trhem práce

Po roce 1989 z důvodů transformačních procesů nastal v České republice fenomén nezaměstnanosti, začaly se tedy od té doby objevovat publikace, zaměřené na nezaměstnanost jak z ekonomického tak sociálního a geografického hlediska. Mnohá pracoviště a instituce se začaly zabývat tímto problémem. Mezi významná pracoviště patří Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Tento ústav se mimo jiné zabývá aplikovaným výzkumem trhu práce na regionální, celostátní i mezinárodní úrovni. Mezi významné odborné pracovníky patří Milada Horáková, která se zabývá integrací cizinců a mezinárodní pracovní migrací.

Významná je výzkumná činnost na fakultě sociálních studií Masarykovy Univerzity v Brně, kde působí Tomáš Sirovátka a Petr Mareš. Oba se zabývají otázkami trhu práce a uplatnění problémových skupin na trhu práce. Mezi publikační činnost Petra Mareše patří kniha *Nezaměstnanost jako sociální problém (2002)*. Oba pracovníci zkoumají nezaměstnanost ze sociologického pohledu a dopad nezaměstnanosti na jedince a celou společnost (*Rodina, sociální rizika a sociální politika, 2002; Dlouhodobě nezaměstnaní – životní situace a strategie, 2003; Podpory v nezaměstnanosti a materiální deprivace nezaměstnaných, 2003*).

Na filozofické fakultě Ostravské Univerzity se rovněž R. Halásková zabývá trhem práce a politikou zaměstnanosti a sociální politikou (*Trh práce a politika zaměstnanosti 2000; Aktuální problémy sociální politiky, 2005; Služby zaměstnanosti, 2005*)

Skupinám osob se zdravotním postižením a výzkumu jejich uplatnění na trhu práce se věnuje L. Procházková z Pedagogické fakulty Masarykovy Univerzity v Brně (*Podpora osob se zdravotním postižením při integraci na trh práce, 2009*)

Mezi jedno z největších univerzitních pracovišť se zařazuje Geografický ústav Přírodovědecké fakulty Masarykovy Univerzity. V roce 2000 zde vzniklo Centrum pro regionální rozvoj, jejíž náplní činnosti je zpracování komplexních a případových studií, zaměřených na řešení otázek regionálního rozvoje pro potřeby institucí státní správy a samosprávy. (*Toušek a kol., 2007*)

Katedra Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého se zařadila také mezi významná výzkumná pracoviště, které se zabývají oblastí trhu práce. Výzkumy se zabývají především analýzou dojížděky za prací (*Baštová M., Fňukal M., Krejčí, T., Tonev, P., Toušek, V., 2005*) Z pohledu ekonomického se trhu práce věnuje A. Kadeřábková, která působí na Ekonomické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (*Strukturální změny české ekonomiky v období transformace*).

Ekonomickými procesy v průběhu transformace ekonomiky mimo jiné z pohledu trhu práce se zabývala publikační činnost *V. Spěváčka a kol. (2002), Jiřího Jonáše (1997), Libora Žídka (2009), Jana Švejnara a kol. (1997)*.

Do literatury, která se zabývala situací na trhu práce v okrese Jeseník, byly zahrnuty i odborné regionální novinové články (*Hanácký a středomoravský den, Olomoucký deník*).

3. Zdroje dat a metody práce

Tato bakalářská práce se zabývá regionálně geografickou analýzou okresu Jeseník. Je zde použita komparativní (srovnávací) metoda, data za okres Jeseník jsou porovnána s celorepublikovým průměrem, s průměrem Olomouckého kraje a s ostatními okresy, které do Olomouckého kraje náleží. V analýzách, týkajících se nezaměstnanosti byly taktéž zjišťovány disparity v jednotlivých mikroregionech oblasti a výzkum byl sledován až do úrovně obcí. Zdroje v mé bakalářské práci byly čerpány z Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, portálu Ministerstva práce a sociálních věcí, Sčítání lidu, bytů a domů z roku 1991 a 2001 a GIS prostorové analýzy. Mezi zdroje dat patří i databáze HBI, díky níž byly zjištěny údaje o počtech zaměstnanců ve firmách, fungujících v současné době. Tabulky a grafy byly vytvořeny v programu Microsoft Office Excel 1997 a mapové přílohy v programu ArcGIS 9.3.

a) Data z Českého statistického úřadu (ČSÚ)

V úvodní kapitole, zabývající se demografií a osídlením v okrese Jeseník, bylo použito pro analýzu dlouhodobého počtu obyvatel v okrese Jeseník dat z Historického lexikonu obcí ČR 1969 – 2005 1. díl, vydaného Českým statistickým úřadem v roce 2007. Pro tuto dlouhodobou analýzu bylo ve sledovaném území použito bazického a řetězového indexu. Bazický index byl počítán podílem údaje o počtu obyvatel ve zkoumaném roce s údajem o počtu obyvatel z roku 1869 a vynásobený 100. Řetězový index byl počítán podílem údaje o počtu obyvatel ve zkoumaném roce s údajem z předchozího sčítání lidu o počtu obyvatel a vynásobený 100.

Malý lexikon obcí ČR z roku 2009 byl použit pro vybrané ukazatele ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností (dále SO ORP). Pro analýzu krátkodobého demografického vývoje obyvatelstva v letech 2000 – 2009 byly zpracovány data SO ORP (správních obvodů obcí s rozšířenou působností) a Statistického bulletinu pro 1. – 4. čtvrtletí roku 2009. Pracovalo se pouze s absolutními údaji. Rozdíl počtu narozených a zemřelých udával přirozený přírůstek, rozdíl počtu přistěhovalých a vystěhovalých dával migrační saldo. Celkový přírůstek byl vypočítán součtem přirozeného přírůstku a migračního salda.

Údaje o největších zaměstnavatelích na konci 80. let byly vyhodnoceny z databáze ČSÚ nazvané Průmyslové provozovny ústředně řízeného průmyslu k 31. 12. 1987.

Mezi údaji byly dostupné pouze informace o podnicích v okrese Jeseník, zaměřených na průmyslovou činnost.

b) Data ze Sčítání lidu, bytů a domů (SLBD)

V kapitole o struktuře zaměstnanosti, tedy v analýze zastoupení ekonomicky aktivních obyvatel v jednotlivých sektorech národního hospodářství v okrese Jeseník v porovnání s podílem v České republice, byla použita data ze sčítání lidu o rozdělení ekonomicky aktivního obyvatelstva podle odvětví ekonomické činnosti z roku 1991 a 2001. Data byla přepočtena podle územní struktury obcí okresu Jeseník k 31. 12. 2007, tj. jsou územně porovnatelná. Obecně a celkově nejsou údaje o ekonomické aktivitě ale plně srovnatelné. Příčinou je samotná metodika, neboť ve sčítání lidu v roce 1991 byly do počtu ekonomicky aktivních zahrnovány i ženy na tzv. další mateřské dovolené (do 3 let věku dítěte) a osoby pobírající rodičovský příspěvek, pokud trval jejich pracovní poměr, kdežtopři sčítání lidu v roce 2001 patřily mezi ekonomicky aktivní ženy na mateřské dovolené v trvání 28, resp. 37 týdnů (ostatní již byly zařazeny mezi ekonomicky neaktivní). Rozdílné proti roku 1991 bylo také zjišťování údajů o zaměstnání, postavení v zaměstnání a odvětví ekonomické činnosti u vojáků v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, neboť v roce 2001 se již postupovalo v souladu s metodikou ILO (Mezinárodní organizace práce).

Údaje o struktuře zaměstnanosti v jednotlivých sektorech byly přepočteny na relativní hodnoty (podílem). Rovněž bylo použito koeficientu odvětvové specializace, který byl počítán jako podíl ekonomicky aktivních v daném sektoru v okrese Jeseník k podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva daného sektoru v České republice. Pokud dosahoval koeficient specializace hodnoty vyšší jak 1, dalo by se říci, že byl daný sektor pro sledovanou oblast typický a specializovaný.

b) Data z Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV)

Portál Ministerstva práce a sociálních věcí (dále MPSV) publikuje na svých stránkách pravidelně statistiky o nezaměstnanosti. V práci byly použity měsíční statistiky pro zjištění míry nezaměstnanosti, počty uchazečů, volná pracovní místa, údajů o pracovní síle a počty absolventů. Vše do úrovně okresů. Ve čtvrtletních statistikách byla k dispozici data o osobách zdravotně postižených, o struktuře uchazečů podle vzdělání, o délce nezaměstnanosti uchazečů a o struktuře volných pracovních míst

podle vzdělání. Ze statistik o nezaměstnanosti z územního hlediska byly převzaty údaje od data 1. 1. 2005 pro nezaměstnanost v obcích a mikroregionech okresu Jeseník. Portál MPSV obsahuje také statistiky o zaměstnávání cizinců, ve kterých byly využity data o počtech občanů EU/EHP + Švýcarska. Na portálu MPSV lze dohledat také roční zprávy z Úřadu práce v Jeseníku, které obsahovaly potřebná data o cizincích a největších zaměstnavatelích v této oblasti.

Při výpočtu míry nezaměstnanosti bylo použito dvou metod. Do konce roku 2003 byla míra nezaměstnanosti počítána v souladu se starou metodikou EUROSTAT. Jako nezaměstnaní se počítali všichni uchazeči o zaměstnání, evidovaní na úřadu práce. Ukazatele míry nezaměstnanosti a počty uchazečů na 1 volné místo se do konce roku 2003 počítaly pomocí tohoto vzorce:

$$MN = \frac{U}{P} * 100$$

U - všichni uchazeči o zaměstnání, evidovaní na úřadu práce

P - pracovní síla (počet pracujících osob + počet uchazečů o zaměstnání)

Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo (P) byl počítán tímto způsobem:

$$P = \frac{PU}{VPM}$$

PU – počet všech uchazečů o zaměstnání, evidovaných na úřadu práce

VPM – počet volných pracovních míst

Od července roku 2004 byla poprvé počítána míra nezaměstnanosti v České republice dle nové metodiky. Výsledky bylo od té doby tedy možné srovnávat s výsledky ostatních členských zemí EU. Ve výpočtu registrované míry nezaměstnanosti se nepočítalo již se všemi uchazeči o zaměstnání, ale jen s uchazeči dosažitelnými. Tato skutečnost se projevila na mírném poklesu míry nezaměstnanosti celorepublikově v řádu okolo 1 %. Za dosažitelné uchazeče o zaměstnání se považují uchazeči, kterým nebrání žádná objektivní překážka v nástupu do nového zaměstnání. Do této skupiny uchazečů se nezařazují lidé, kteří jsou ve vazbě, ve výkonu trestu, nevykonávají základní, náhradní nebo civilní službu, nejsou v pracovní neschopnosti, nepobírají peněžitou pomoc v mateřství, hmotné zabezpečení v době mateřské

dovolené, nejsou zařazeni do rekvalifikačních kursů a nevykonávají krátkodobé zaměstnání. Tito lidé si nemohou aktivně hledat práci, a tudíž nejsou považováni za nezaměstnané. Mezi uchazeče o zaměstnání se také v souladu s novou metodikou zahrnují také občané zemí EU, EHS a Švýcarska a dále občané Lichtenštejnska, Norska, Islandu.

Podle nové metodiky byla od poloviny roku 2004 míra nezaměstnanosti (MN) počítána:

$$MN = \frac{DU}{P} * 100$$

DU – počet dosažitelných uchazečů o práci

P - pracovní síla (zaměstnaní a nezaměstnaní)

Ukazatel počet dosažitelných uchazečů na 1 pracovní místo (PDU) byl počítán jako:

$$PDU = \frac{DU}{VPM}$$

DU – počet dosažitelných uchazečů o práci

VPM - počet volných pracovních míst

Při zjišťování rozdílu (nárůstu či poklesu) míry nezaměstnanosti a počtu uchazečů v letech 2008 a 2009 byl pro tento výpočet použit index růstu, který vyjadřuje, o kolik procent se daná charakteristika meziročně změnila. Pokud index růstu nabývá hodnot větších jak 100, daný ukazatel meziročně vzrostl.

Mezi další výpočty v této práci patří i míra dlouhodobé nezaměstnanosti (MDN):

$$MDN = \frac{U^{+12}}{P} * 100$$

U^{+12} – počet uchazečů evidovaných na úřadu práce déle jak 12 měsíců

P – pracovní síla

Stejným způsobem byl vypočten podíl osob se zdravotním postižením, podíl osob starších 50 let, a podíl absolventů na pracovní síle. Dále byl vypočítán podíl těchto problémových skupin na celkovém počtu uchazečů. U role cizinců na trhu práce byl ukazatelem podíl legálně pracujících cizinců na pracovní síle. Je nutno podotknout, že data o pracovní síle nejsou zcela objektivní.

c) data z Výzkumného ústavu Ministerstva práce a sociálních věcí

Ze stránky Výzkumného ústavu Ministerstva práce a sociálních věcí bylo použito pro zjištění zaměstnanosti cizinců publikace Milady Horákové – bulletiny č. 22 a 24, které obsahují údaje o cizincích na trhu práce. Údaje o cizincích nejsou nikdy zcela objektivní, jelikož spousta cizinců pracuje v České republice nelegálně.

d) GIS prostorová analýza

Z GIS prostorové analýzy, která mapuje nezaměstnanost až do úrovně obcí, byla použita data o vzdělanostní struktuře uchazečů o zaměstnání. V GIS prostorové analýze pro rok 2009 nebyla dostupná data o věkové struktuře obyvatel.

4. Stručná geografická charakteristika studovaného území

4.1. Fyzicko – geografická charakteristika území

Okres Jeseník je nejseverněji položeným okresem ve Slezsku a jeho členitá západní, severní a severovýchodní hranice kopíruje státní hranici s Polskou republikou a je součástí Olomouckého kraje. Na jihu sousedí s okresem Šumperk a na východě sdílí hranici s okresem Bruntál, který již náleží do Moravskoslezského kraje. (Hanzlík, V.; 2009)

Území okresu Jeseník geomorfologicky i geologicky náleží k soustavě Českého masivu. Podle geomorfologického členění leží celé území okresu v provincii Česká Vysočina a zasahuje do dvou oblastí – geomorfologických celků: Jesenická soustava (Hrubý Jeseník, Rychlebské hory, Zlatohorská vrchovina) a Jesenicko – Krkonošské podhůří (Žulovská pahorkatina, Vidnavská nížina). Jeho geologická stavba je velmi složitá, nachází se zde totiž poměrně pestré zastoupení vyvřelých, usazených a přeměněných hornin, z nichž právě přeměněné horniny starohorního a prvohorního stáří (ruly, svory, erlány) převládají a tvoří prakticky celé horské jádro regionu. Původ nejmladších hornin v jesenické oblasti souvisí s pevninským zaledněním (asi před 300 - 250 000 lety), kdy ledovec zasáhl severní část jesenického okresu a přenesl sem materiál z oblasti Baltského moře. (Mackovčín, P., Demek, J.; 2006)

Z jihovýchodního směru zasahuje na území okresu Jeseník oblast Hrubého Jeseníku s nejvyšší horou Praděd (1 491m). Zlatohorská vrchovina společně s Rejvízskou hornatinou tvoří severovýchodní a východní podhůří Hrubého Jeseníku. V nejsevernějším výběžku se podél jeho západní hranice rozkládají Rychlebské hory, které zasahují částečně i do Polska. Žulovská pahorkatina navazuje z východu na Rychlebské hory a na severu přechází tato pahorkatina do Vidnavské nížiny.

Území okresu Jeseník spadá do tří klimatických oblastí. Do mírně teplé oblasti patří severní části Vidnavské nížiny a Žulovské pahorkatiny, kde je průměrná roční teplota 7 °C a srážky kolem 650 až 750 mm. Do chladné oblasti náleží Rychlebské hory a Hrubý Jeseník s průměrnou roční teplotou 5 °C a srážkami 850-1000 mm, a nakonec ve vyšších polohách těchto hor klesá průměrná roční teplota na 3 až 1 °C a roční úhrn srážek přesahuje 1 200 mm. (Šafář a kol., 2003)

Okres Jeseník má poměrně velkou rozlohu chráněného krajinného území, téměř polovina Jesenicka totiž spadá do Chráněné krajinné oblasti Jeseníky. CHKO Jeseníky byla vyhlášena v roce 1969. Nejcennější části jesenické přírody jsou chráněny ve čtyřech národních přírodních rezervacích (Praděd, Šerák – Keprník, Rejvíz, Rašeliniště Skřítek), devatenácti přírodních rezervacích a dalších přírodních památkách. Téměř 70 % území CHKO zaujímají ptačí oblasti, které byly vyhlášeny v rámci evropské soustavy chráněných oblastí Natura 2000. (Halfar, J. a kol., 2010)

Dne 2. července 1997 byla podepsána dohoda o vytvoření česko - polského euroregionu Praděd, zaměřeného na rozvoj příhraniční spolupráce v regionu jesenicko – nyském se sídlem v Bruntále. Na české straně v současnosti euroregion sdružuje celkem 73 obcí a na polské straně 36 obcí. Česká část euroregionu zasahuje do několika oblastí – jesenicka, bruntálska, osoblažska, rýmařovska a okolí Vrbna pod Pradědem.

4.2. Vymezení území; osídlení a demografie

Okres Jeseník vznikl k 1. 1. 1996 na základě zákona č. 108/1995 Sb. vyčleněním 23 obcí a měst z okresu Šumperk a jedné obce z okresu Bruntál, je tedy nejmladším okresem v České republice. Podle ústavního zákona Parlamentu ČR č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků náleží od 1. 1. 2000 okres Jeseník do Olomouckého kraje. Kromě okresu Jeseník, který dříve náležel do Moravskoslezského kraje, se na území Olomouckého kraje nachází další čtyři okresy (Šumperk, Olomouc, Prostějov, Přerov) a společně se Zlínským krajem tvoří region soudržnosti, který se nazývá Střední Morava.

Ode dne 1. 1. 2003 se na základě Zákona č. 314/2002 Sb. v Olomouckém kraji vyčlenilo celkem 13 správních obvodů – obcí s rozšířenou působností (dále ORP), mezi nimiž se jako jediné území působnosti správního obvodu ORP Jeseník shoduje s územím okresu Jeseník. Tento zákon také dává vznik třem správním obvodům obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ) v okrese Jeseník. POÚ Jeseník zahrnuje 9 obcí, POÚ Javorník 13 obcí a POÚ Zlaté hory celkem 2 obce. Rozlohou (719 km²) se zařadil na poslední místo mezi okresy Olomouckého kraje (tvoří jen okolo 14% jeho celkové výměry). (ČSÚ, 2009)

Tabulka 1: Základní charakteristiky okresů v Olomouckém kraji (k 1. 1. 2009)

okres	Počet obcí		počet částí obce	katastr. výměra v km ²	počet obyvatel		hustota obyvatel na 1 km ²
	celkem	z toho měst			celkem	ve věku 15 - 54	
Jeseník	24	5	63	719	41 404	29 867	58
Olomouc	96	6	232	1 620	231 339	164 154	143
Prostějov	97	5	158	770	110 159	77 057	143
Přerov	104	6	152	845	134 722	95 024	159
Šumperk	77	8	162	1 313	124 513	88 138	95
Olomoucký kraj	398	30	767	5 267	642 137	454 240	122

Zdroj: *Malý lexikon obcí ČR, ČSÚ 2009*

Vysvětlivky: katastr.: katastrální

Okres Jeseník měl k datu 1. 1. 2009 celkem 24 obcí, z toho 5 se statutem města – Javorník, Jeseník, Vidnava, Zlaté hory a Žulová.

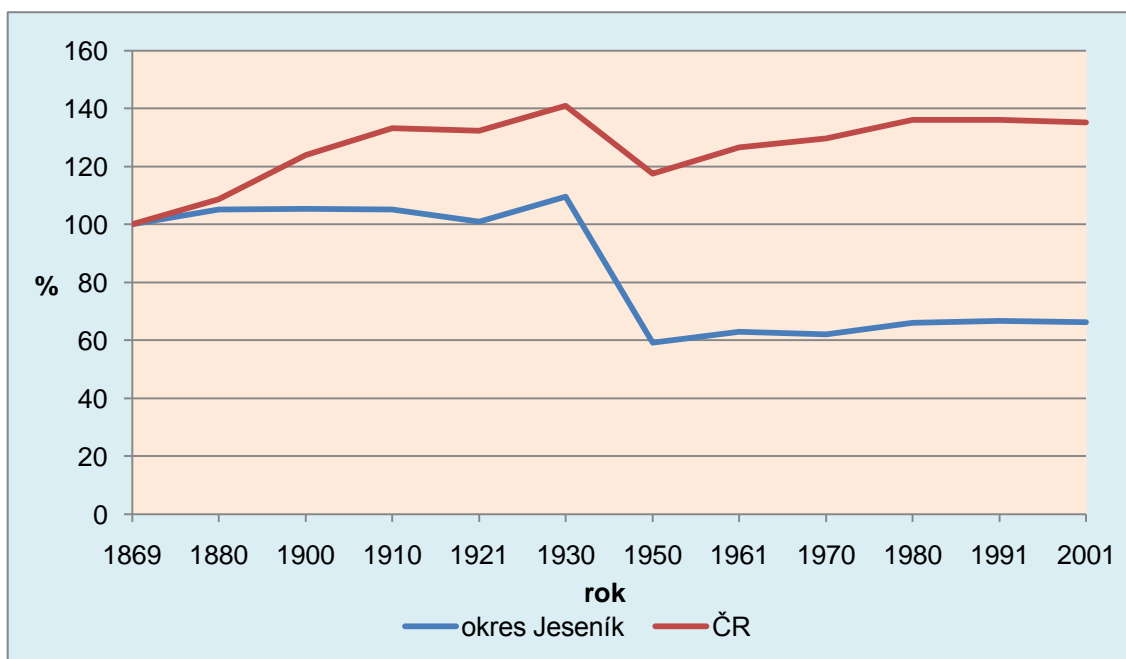
V okrese Jeseník žilo k 1. 1. 2009 celkem 41 404 obyvatel, z toho 20 560 mužů a 20 844 žen. Z hlediska počtu obyvatel okres také značně zaostává oproti ostatním okresům Olomouckého kraje. Hustota zalidnění 58 obyvatel na 1 km² je více než dvojnásobně menší než průměr celého kraje. V okrese Jeseník se nachází jen jediné město s počtem obyvatel vyšším než 10 000 a tím je město Jeseník. Nejvíce obcí (10) mají počet obyvatel v rozmezí 1000 - 4999 obyvatel a na druhou stranu tam najdeme i obec, jejíž zalidnění nepřesahuje 200 lidí. Je jím obec Ostružná s celkovým počtem 174 obyvatel. Hustotou obyvatel je významné město Vidnava, které se rozkládá na rozloze pouhých 4 km², ovšem je značně zalidněno.

Podle výsledků z prvního sčítání lidu, které bylo prováděno na území dnešního okresu Jeseník za doby Rakouska – Uherska, žilo na tomto území celkem 63 916 obyvatel. Do roku 1930 se s mírnými odchylkami počet obyvatel zvyšoval a stejně jako v celé České republice dosáhl svého maxima v roce 1930. Velká recese z hlediska počtu obyvatelstva nastala po 2. světové válce. Tento značný pokles počtu obyvatel je patrný z tabulky 2. Mezi roky 1930 a 1950 se snížil celorepublikový průměr o 16,6 %, zatímco v okrese Jeseník dokonce o 46 % a to z důvodu velkého odsunu původních německých obyvatel, kterých žilo na území okresu Jeseník mezi oběma světovými válkami dokonce přes 80 %.

Tabulka 2: Pohyb obyvatelstva v okrese Jeseník a ČR a bazické a řetězové indexy v letech od 1869 – 2001

rok	okres Jeseník			Česká republika		
	počet obyvatel	Bi (%)	Ři (%)	počet obyvatel	Bi (%)	Ři (%)
1869	63 916	100,0	100,0	7 565 463	100,0	100,0
1880	67 275	105,3	105,3	8 223 227	108,7	108,7
1900	67 346	105,4	105,4	9 374 028	123,9	123,9
1910	67 249	105,2	99,9	10 076 727	133,2	107,5
1921	64 594	101,1	96,1	10 009 480	132,3	99,3
1930	70 092	109,7	104,1	10 674 240	141,1	113,9
1950	37 881	59,3	54,0	8 896 086	117,6	83,3
1961	40 195	62,9	57,3	9 571 531	126,5	89,7
1970	39 709	62,1	98,8	9 807 696	129,6	102,5
1980	42 238	66,1	106,4	10 291 927	136,0	104,9
1991	42 583	66,6	105,9	10 302 215	136,2	107,6
2001	42 414	66,4	99,6	10 230 060	135,2	99,3

Zdroj: Historický lexikon obcí ČR 1989 - 2005, I. díl, ČSÚ 2006, vlastní zpracování
Vysvětlivky: Bi – bazický index, Ři – řetězový index

Obrázek 1: Pohyb obyvatelstva v okrese Jeseník a ČR podle bazického indexu v letech 1869 - 2001

Zdroj: Historický lexikon obcí ČR 1989 - 2005, I. díl, ČSÚ 2006, vlastní zpracování

Po druhé světové válce se tyto téměř vylidněné oblasti museli nahradit jiným obyvatelstvem, protože ekonomika a hospodářství na tomto území začaly značně upadat. Tuto situaci vysvětlují i následné narůstající tendence počtu tamního obyvatelstva. Do těchto obcí přicházeli nejen obyvatelé ze sousedních okresů, ale také

ze střední Moravy, Dražanska a Valašska a krátce po nich také občané ze Slovenska a následně reemigranti z Volyně, Polska, Maďarska a Rumunska. Na přelomu 40' a 50' let byly přijaty v rámci humanitární pomoci velké skupiny Řeků, kteří dnes tvoří na tomto území stále poměrně silnou menšinu. V 70' a 80' letech nastal v této oblasti mírný populační růst. Po roce 1989 v období, kdy se změnila demokratické poměry v ČR, započala migrace obyvatel z tohoto území ve větší míře. Tato fakta vysvětlují také depopulační tendence v posledním intercenzálním období.

Tabulka 3: Pohyb obyvatel v okrese Jeseník v letech 2000 – 2009 (vždy k poslednímu dni v roce)

rok	počet obyvatel	živě narození	zemřeli	přirozený přírůstek	přist'	vyst.	migrační saldo	celkový přírůstek
2001	42 399	383	435	-52	500	484	16	-36
2002	42 251	378	433	-55	474	567	-93	-148
2003	42 148	375	405	-30	417	490	-73	-103
2004	42 014	385	402	-17	423	540	-117	-134
2005	41 891	394	415	-21	420	522	-102	-123
2006	41 827	374	409	-35	620	649	-29	-64
2007	41 565	416	402	14	463	739	-276	-262
2008	41 404	412	435	-23	504	642	-138	-161
2009	41 255	437	429	8	434	591	-157	-149

Zdroj: Statistický bulletin - Olomoucký kraj za 1. - 4. čtvrtletí 2009, ČSÚ, 2010; Statistický obvod ORP Jeseník, ČSÚ, 2010

Vysvětlivky: přist' – přistěhovalí; vyst' - vystěhovalí

Na začátku 21. století docházelo v okrese Jeseník k dynamičtějšímu celkovému úbytku obyvatel, který měl souvislost i s malou nabídkou pracovních míst na tomto území. Zejména ve druhé polovině sledovaného období převládali vystěhovalí nad přistěhovalým obyvatelstvem. V letech 2005 – 2009 takto ztratil okres 702 obyvatel. Vystěhovalé obyvatelstvo tvořilo většinou mladší věkové skupiny obyvatel, kteří hledali lepší uplatnění na trhu práce v jiných oblastech České republiky.

5. Ekonomická transformace a struktura zaměstnanosti, největší zaměstnavatelé na konci osmdesátých let a v současnosti

5. 1. : Struktura zaměstnanosti na začátku ekonomické transformace

Po roce 1989 došlo k přechodu ekonomicky aktivních obyvatel do jiných odvětvových sektorů národního hospodářství, začal klesat podíl zemědělství a průmyslu a na druhou stranu rostl významně podíl služeb. Tento vývoj není zase tak překvapivý vzhledem k tomu, že postoj předchozího režimu považoval oblast služeb za neproduktivní. V počátečních fázích ekonomické transformace, kdy se snížila produkce z důvodů zavírání neefektivních podniků, služby absorbovaly velký podíl uvolněné pracovní síly. (Židek, 2006)

Tabulka 4: Zastoupení ekonomicky aktivních obyvatel v jednotlivých sektorech národního hospodářství v okrese Jeseník a ČR v roce 1991 a 2001

rok	1991			2001		
	okres Jeseník	ČR	koef. spec.	okres Jeseník	ČR	koef. spec.
zemědělství, lesnictví, rybolov	15,9	12	1,3	7,6	4,7	1,6
průmysl, stavebnictví	48,5	46,3	1,1	41,6	40,8	1,0
služby	35,6	41,7	0,9	50,8	54,5	0,9

Zdroj: SLDB, 1991, 2001

Vysvětlivky: koef.spec. – koeficient specializace

Srovnání podílu ekonomicky aktivních obyvatel (EAO) v jednotlivých sektorech na území okresu Jeseník dokládá tabulka 4, která ukazuje výsledky ze sčítání lidu k datu 3. 3. 1991 a 1. 3. 2001. V roce 1991 byla stále patrná velká převaha ekonomicky aktivních obyvatel v sekundárním sektoru, v tomto okrese to byl téměř každý druhý ekonomicky aktivní občan. V roce 2001 koeficient specializace vykazoval pro tento sektor mírně nadprůměrnou hodnotu. V roce 2001 bylo zaměstnáno v tomto sektoru nejvíce ekonomicky aktivních obyvatel v textilním, potravinářském a strojírenském průmyslu.

Druhého největšího podílu ekonomicky aktivních obyvatel v okrese Jeseník dosahoval v roce 1991 sektor služeb, který zaměstnával více jak třetinu ekonomicky aktivních obyvatel. Po deseti letech se podíl EAO ve službách zvýšil asi o 30 %, a to zřejmě z toho důvodu, že význam služeb po ekonomické transformaci rostl. Index specializace dosahoval v obou letech ale podprůměrných hodnot.

Nejmenším podílem EAO byl vyznačen primární sektor, tedy zemědělství, lesnictví a rybolov, který oproti roku 1991 zaměstnával v roce 2001 již polovinu méně EAO. Koeficient specializace dosahoval ovšem v obou letech největších hodnot, proto lze říci, že oblast okresu Jeseník byla zemědělsky zaměřena, převážně v okrajových oblastech při hranici s Polskem.

Tabulka 5: Struktura zaměstnanosti ekonomicky aktivní obyvatel (EAO) podle odvětví národního hospodářství v roce 2001

odvětví ekonomické činnosti	abs.			%		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
zemědělství, lesnictví, rybolov	1 658,4	1 191,7	461,4	7,6	10,0	4,7
průmysl	6 073,1	3 344,8	2 728,2	27,9	27,9	27,8
stavebnictví	2 985,1	2 683,7	281,5	13,7	22,4	2,9
obchod	1 754,6	744,4	1 014,4	8,1	6,2	10,4
pohostinství a ubytování	1 204,0	463,7	744,1	5,5	3,9	7,6
doprava a spoje	1 106,7	767,4	336,3	5,1	6,4	3,4
peněžnictví a pojišťovnictví	232,2	83,3	149,7	1,1	0,7	1,5
služby pro podniky, výzkum	652,3	355,2	297,2	3,0	3,0	3,0
veřejná správa	1 866,3	1 127,0	737,4	8,6	9,4	7,5
školství a zdravotnictví	2 981,8	570,1	2 432,2	13,7	4,8	24,8
ostatní služby	1 250,4	635,8	615,6	5,7	5,3	6,3
celkem EA	21 765,0	11 967,0	9 798,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: SLDB 2001, ČSÚ

5.2.: Největší zaměstnavatelé na konci osmdesátých let

Další část této kapitoly se zabývá největšími průmyslovými podniky (nad 200 zaměstnanců) na konci 80' let, tedy ještě před ekonomickou transformací. Mezi největší zaměstnavatele, zaměřené na oblast průmyslu, patřily na konci 80' let **Rudné doly Jeseník**, zřízené v roce 1958. Podnik slučoval šest závodů. Rudné doly byly orientované na těžbu a zpracování rud barevných kovů, železných rud, grafitu a vápenců. Po zprivatizování podniku po revoluci se v průběhu tří let postupně ukončovaly těžby v jednotlivých závodech, až k 31. 12. 1993 byly zrušeny Rudné doly Jeseník úplně.

Tabulka 6: Průmyslové podniky z hlediska počtu zaměstnanců (nad 200) v roce 1987 (k 31. 12.)

pořadí	zaměstnavatel, závod	odvětví	počet zaměstnanců
1.	Rudné doly Jeseník, RD Jeseník	těžební průmysl	1314
2.	Moravolen Šumperk, závod 04, závod 10, Jeseník	textilní průmysl	1200
3.	Železářny Třinec, závod Česká Ves	strojírenský průmysl	626
6.	Strojní slévárny Brandýs n.Labem, závod 03 Písečná	strojírenský průmysl	296
7.	Lisovny nových hmot Vrbno, závod 06 Mikulovice	chemický průmysl	279
8.	Velamos Sobotín , Velamos závod 3 Zlaté hory	strojírenský průmysl	273
9.	Rudné doly Jeseník, RD Lipová - lázně	těžební průmysl	265
10.	Oděvní podnik Prostějov, závod 17 Jeseník	oděvní průmysl	247
11.	Moravolen, Šumperk, závod 06 Zlaté hory	textilní průmysl	243
12.	Keramický závod Postorná, závod 03 Vidnava	keramický průmysl	239

Zdroj: Průmyslové provozovny ústředně řízeného průmyslu k 31. 12. 1987, databáze ČSÚ

V pořadí druhý podnik **Moravolen Šumperk**, který ve svých závodech v této oblasti zaměstnával poměrně početnou skupinu osob, měl na tomto území dlouholetou tradici. Vývoj textilního průmyslu zde totiž sahá až do 20. let 19. století, do doby, kdy zde podnikatel Adolf Rayman založil vůbec první textilní manufakturu. V první polovině roku 2006 byla velkovýroba z velké části utlumena. Moravolen a.s. funguje dodnes, v současné době zaměstnává závod v Jeseníku jen pár zaměstnanců a funguje zde jen drobná konfekční výroba.

Podnik **LNH Vrbno pod Pradědem** (Lisovny nových hmot) vznikl v roce 1955 a závod v Mikulovicích patřil před revolucí mezi jednoho z celkem osmi závodů tohoto zaměstnavatele. Závod Mikulovice 06 byl zaměřený na zpracování termoplastů a termosetů a stěžejním programem závodu byla výroba stavebního kování. V roce 1992 po zprivatizování podniku vznikla firma Plastform. Od roku 1998 podnik funguje pod názvem Plastkon product s.r.o. Mikulovice. Hlavním zaměřením firmy jsou výrobky pro pěstování květin - truhlíky, samozavlažovací truhlíky, květináče a sportovní potřeby pro děti.

Závod **Brandýských strojních sléváren** v Písečné vznikl v roce 1968 a navázal na tradici výroby zemědělské techniky v Písečné. Od roku 2005 tento výrobní závod vlastní firma WTC Písečná, která se zabývá výrobou a prodejem zemědělské techniky. WTC Písečná v současné době zaměstnává kolem 30 – ti zaměstnanců.

Mezi významného zaměstnavatele této oblasti patřily a dodnes patří **Třinecké železářny**, závod Řetězárna se sídlem v České Vsi, která byla založena v již roce 1894. Výroba řetězů v České Vsi má zde již více než stoletou tradici. Hlavní výrobní program této společnosti je výroba svařovaných článkových řetězů. (HBI ČR)

5.3. Největší zaměstnavatelé v současné době

Mezi dlouhodobě největší zaměstnavatele patří v okrese soukromá **Jesenická nemocnice a.s.**, která poskytuje komplexní ústavní a ambulantní zdravotnické péči. Nemocnice je jedním z nejstabilnějších zaměstnavatelů v okrese, v roce 2009 zaměstnávala celkem 274 lidí, ekonomická krize se na počty zaměstnanců významně nepodepsala. V pořadí druhým největším zaměstnavatelem v roce 2009 v okrese Jeseník byl **Oděvní podnik a.s.** se sídlem v Prostějově, který má v tomto okrese taktéž velmi dlouholetou tradici. Jesenická pobočka OP Prostějov vznikla před šedesáti lety jako protiváha Rudných dolů, které zaměstnávaly většinou muže. Oděvní podnik se zabývá výrobou dámské i pánské konfekce. Dalším významným zaměstnavatelem byly **Vítkovice Power Engineering a.s.** s 255 zaměstnanci v roce 2009. Předmětem činnosti firmy je projekce, výroba, odbyt a montáž stavebních soustav.

Tabulka 7: Největší zaměstnavatelé v okrese Jeseník podle počtu zaměstnanců (nad 200) v roce 2008 a 2009

pořadí	Podnik, sídlo	počet zaměstnanců	
		2008	2009
1.	Jesenická nemocnice spol. a.s., Jeseník	275	274
2.	Oděvní podnik a.s., Prostějov, závod Jeseník	247	262
3.	Vítkovice Power Engineering a.s., Ostrava – Vítkovice, provoz Jeseník	-	255
4.	Slezský kámen a.s., Jeseník	250	245
5.	Priessnitzovy léčebné lázně a.s., Jeseník	295	243
6.	Řetězárna a.s., Česká Ves	296	234
7.	Česko - slezská výrobní a.s., Zlaté hory	373	219
8.	Touax s.r.o., Praha 5 – Zličín, závod Supíkovice	210	210

Zdroj: HBI ČR; Hanzlík, V., 2009

Priessnitzovy léčebné lázně a.s. patří k dalšímu velmi významnému a tradičnímu zaměstnavateli v tomto okrese. Za svou existenci a proslulost vděčí Priessnitzovy lázně Vincenzi Priessnitzovi, který v roce 1822 založil na tehdejší Gräfenbergu první

vodoléčebný ústav. Priessnitzovy léčebné lázně léčí nemoci horních a dolních cest dýchacích, potíže s krevním oběhem, nervové soustavy, dále poruchy látkové výměny a žláz s vnitřní sekrecí, duševní poruchy, nemoci kožní a nemoci ženské. Kromě léčebné péče je zahrnuta jeho činnost také ve službách v oblasti stravování a ubytování; obchodní činnosti a doplňkových službách.

Společnost **Česko – slezská výrobní a.s.** byla založena v roce 1993 a od svého počátku navázala na dlouholetou tradici výroby maringotek ve Zlatých Horách. Závod se specializuje na výrobu montovaných kancelářských a skladových objektů sestavených z kontejnerových modulů. Firma **Slezský kámen a.s.** se sídlem v Jeseníku patří taktéž mezi firmy s mnohaletou tradicí, kamenický průmysl je v oblasti jesenického okresu znám a provozován již více jak 160 let. Tento podnik se specializuje na těžbu přírodního kamene a litinových drtí, v současné době provozuje celkem 8 závodů, tedy kamenických dílen, kde se vytěžený kámen dále zpracovává. Společnost **Touax s.r.o.** má centrálu v Praze 5 a jedním z výrobních závodů této firmy sídlí také v obci Supíkovice. Závod se zabývá výrobou obytných, sanitárních a skladových kontejnerů. Vliv ekonomické krize na počet zaměstnanců v této společnosti nenastal.

Ekonomická krize se dotkla nejvíce podniků, které mají na tomto území dlouholetou tradici, zejména Řetězárna a.s. se sídlem v České Vsi, Priessnitzovy léčebné lázně v Jeseníku. Největší propouštění v těchto největších podnicích proběhlo ve společnosti Česko – Slezská výrobní se sídlem ve Zlatých Horách, kde klesl meziročně počet zaměstnanců o 154 osob. Všechny ostatní firmy propustily z důvodů krize jen několik desítek zaměstnanců. Spousta firem také v tomto období omezovaly výrobu, či dokonce zkrachly. Mezi větší podniky, které se v důsledku krize ocitly v insolvenčním řízení, patřila dřevařská firma CE WOOD, a.s. v Jeseníku a rovněž výrobce skleněné bižuterie Moravolesk a.s. se sídlem v Lipové - Lázních. (Krejčí P., 2009)

Z tabulek 6 a 7 vyplývá, že koncem 80⁴ let měly v okrese Jeseník značnou převahu dva podniky s největším počtem zaměstnanců, tedy Rudné doly a Moravolen. Podniky s takto zaměřeným odvětvím představovaly hlavního zaměstnavatele území v té době. Výroba ve většině těchto podniků byla ovšem po dopadu restrukturalizace velmi utlumena. Postupný útlum textilního průmyslu po transformaci byl způsoben

konkurencí kvalitního značkového a dražšího zboží, přivážených ze západních zemí, a levnějšího, ale mnohdy méně kvalitního zboží z méně vyspělých zemí. (*Spěváček, 2002*)

6. Vývoj nezaměstnanosti a volných pracovních míst do konce roku 2008

6.1. Základní charakteristiky nezaměstnanosti v okrese Jeseník

Vývojem nezaměstnanosti v okrese Jeseník ve srovnání s Olomouckým krajem a ČR a taktéž situací na trhu práce v jednotlivých mikroregionech a obcích této oblasti, se věnuje následující kapitola.

Pro ukazatele nezaměstnanosti je zde rozděleno období v letech 2000 – 2008 na dvě části. Od konce roku 2000 do konce roku 2003 byla vypočtena míra nezaměstnanosti podle staré metodiky a jako nezaměstnaní byli považováni všichni uchazeči o zaměstnání, neumístění na konci sledovaného měsíce. V druhém období od konce roku 2004 do konce roku 2008 byla míra nezaměstnanosti počítána již podle nové metodiky, díky které je možné srovnávat nezaměstnanost s výsledky ostatních členských zemí EU. Mezi nezaměstnané jsou řazeni dosažitelní uchazeči o pracovní místa. (více v metodice)

Na první pohled je z obrázku 2 zřejmé, že průběh míry nezaměstnanosti v Olomouckém kraji a ČR, se až na mírné odchylky kopíruje, ovšem každá samozřejmě s jinými hodnotami. Okres Jeseník vykazoval obecně mnohem vyšší míru nezaměstnanosti ve sledovaném období. V prvním období na konci let 2000 – 2003 nastala nejmenší míra nezaměstnanosti v okrese Jeseník k 31. 12. 2000, do konce roku 2003 se ovšem zvýšila o 5 procentních bodů, nastal tedy mnohem vyšší nárůst v porovnání s celorepublikovým průměrem.

Míra nezaměstnanosti v Olomouckém kraji se do konce roku 2003 zvýšila oproti roku 2000 jen o 0,6 procentních bodů. Na konci roku 2003 činil největší rozdíl tohoto ukazatele mezi okresem Jeseník a Olomouckým krajem 5,7 procentních bodů. Na konci roku 2000 se sice nestal okres Jeseník tím nejhorším okresem v Olomouckém kraji z hlediska míry nezaměstnanosti, okres Přerov ho předběhl o 1 %, ale v dalších letech se stal jednoznačně okresem, vykazujícím pravidelně největší problémy na trhu práce a velkou nerovnováhu nabídky a poptávky.

Ve druhém období, na konci roku 2004 – 2008 se míra nezaměstnanosti v okrese Jeseník hned k 31. 12. 2004 dostala k číslu 18,3 %. V roce 2004 nastal také největší rozdíl s celorepublikovým průměrem, který dosahoval 8,8 procentních bodů.

V následujících letech nastalo postupné snižování míry nezaměstnanosti, v období od 2004 – 2007 v okrese Jeseník rapidně klesla o 6,8 procentních bodů a v ČR to bylo o 3,5 procentních bodů.

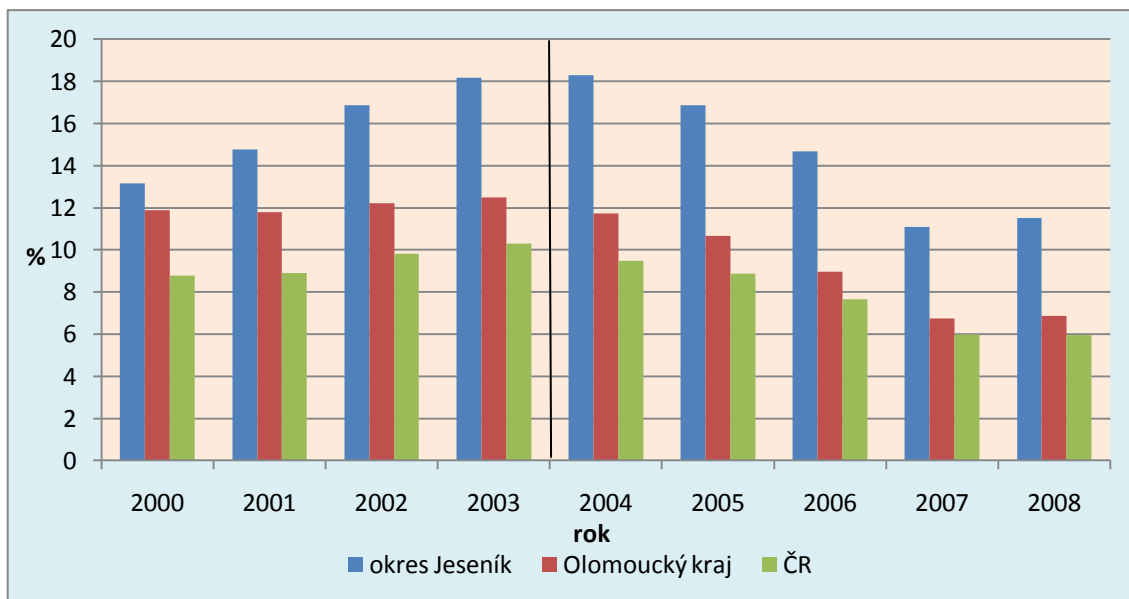
V Olomouckém kraji se v období od roku 2004 – 2008 zvýšila míra nezaměstnanosti o 4,8 procentních bodů, v porovnání s okresem Jeseník to byly dost nízké hodnoty, je tedy zřejmé, že ve sledovaném území se hodnoty, vyjadřující nezaměstnanost měnily mnohem větším skokem. Spolu s okresem Jeseník se podílely na největší míře nezaměstnanosti v Olomouckém kraji okresy Šumperk a Přerov.

Míra nezaměstnanosti v okrese Jeseník se dlouhodobě pohybovala hodně pod průměrem Olomouckého kraje i ČR. Z hlediska umístění v pořadí mezi 77 okresy v České republice rozdělených podle nejvyšší nezaměstnanosti, se okres Jeseník často drží na předních místech v tabulce. V roce 2000 se umístil na 14. místě, ale svou pozici s mírnými odchylkami stále vedl každým rokem do předních míst. V roce 2003 mu patřila již 8. příčka, s tím že se hned následující rok skokem dostal na 3. místo. Ke konci roku 2008 postoupil až na místo druhé hned za okres Most.

Tabulka 8: Vývoj míra nezaměstnanosti (MN) a počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo (VPM) v letech 2000 – 2008 v okrese Jeseník, Olomouckém kraji a ČR (vždy k 31. 12.)

rok	okres Jeseník		Olomoucký kraj		ČR	
	MN (%)	počet uchazečů na 1 VPM	MN (%)	počet uchazečů na 1 VPM	MN (%)	počet uchazečů na 1 VPM
2000	13,2	16,5	11,9	10,3	8,8	8,8
2001	14,8	13,7	11,8	11,4	8,9	8,9
2002	16,9	79,6	12,2	13,6	9,8	12,7
2003	18,2	76,6	12,5	16,4	10,3	13,5
2004*	18,3	23,4	11,7	14,8	9,5	10,0
2005*	16,9	19,3	10,6	12,0	8,9	9,2
2006*	14,7	16,8	9,0	6,5	7,7	4,5
2007*	11,1	12,8	6,7	4,2	6,0	2,4
2008*	11,5	25,9	6,9	8,1	6,0	3,7

Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti, MPSV ČR, vlastní zpracování
Vysvětlivky: 2004* - 2008* - údaje o nezaměstnanosti v souladu s novou metodikou

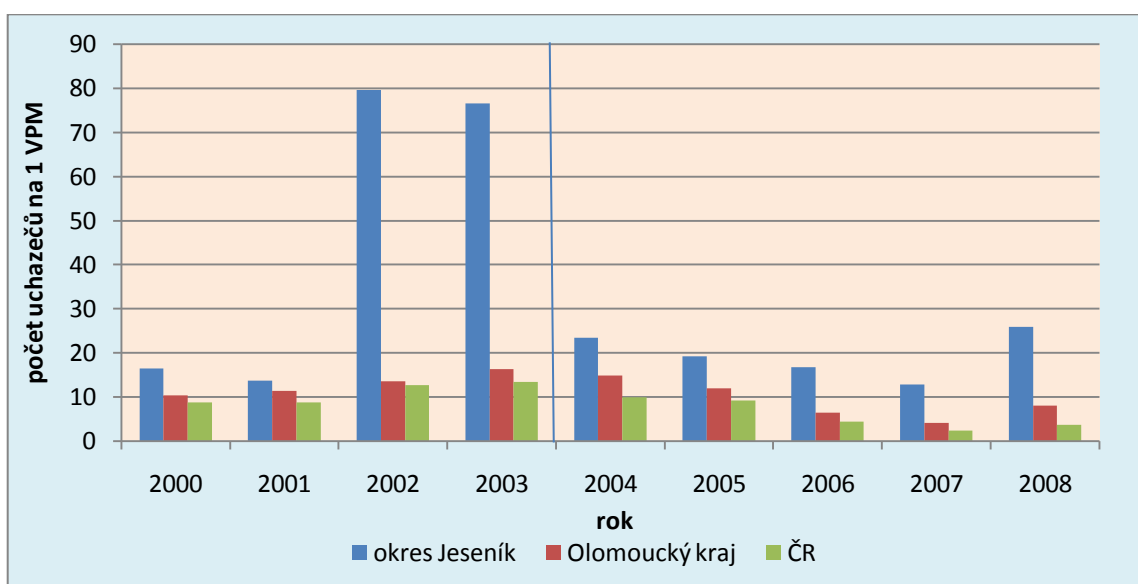

Obrázek 2: Míra nezaměstnanosti v okrese Jeseník v porovnání s Olomouckým krajem a ČR v letech 2000 – 2008 (vždy k 31. 12)

Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti, MPSV ČR, vlastní zpracování

Vysvětlivky: 2004 - 2008 - údaje o nezaměstnanosti již v souladu s novou metodikou

Z charakteristiky počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo (obrázek 3) je vidět, že křivka, znázorňující průběh probíhá dosti podobně s křivkou Olomouckého kraje. Naopak okres Jeseník se od nich nejvíce odchyľuje v letech 2001 – 2003, kdy byla na úřadu práce zaznamenána velká nerovnováha mezi nabídkou a poptávkou. Od konce roku 2004 se ukazatel počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Jeseník snižoval a vzápětí od konce roku 2007 mírně zvýšil.

Obrázek 3: Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Jeseník v porovnání s Olomouckým krajem a ČR v letech 2000 – 2008 (vždy k 31. 12.)

Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti, portál MPSV ČR, vlastní zpracování

Vysvětlivky: 2004- 2008 - údaje o nezaměstnanosti již v souladu s novou metodikou

Tato část kapitoly se věnuje vývoji počtu uchazečů, evidovaných na úřadech práce v okrese Jeseník, a volná pracovní místa, která jsou těmito úřady nabízena (tabulka 9).

V roce 2000 bylo na úřadu práce přihlášeno celkem 2961 uchazečů o práci. Od tohoto roku se počet neustále zvyšoval. V roce 2003 se zvýšil počet uchazečů o práci v této oblasti mimo jiné také z toho důvodu, že se zrušila vojenská posádka v Mikulovicích, která zaměstnávala více jak 200 lidí. Tyto osoby většinou museli přejít do evidence úřadu práce. Na konci let 2002 a 2003 nastala také největší nerovnováha mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce za sledované období.

Tabulka 9: Základní charakteristiky nezaměstnanosti v okrese Jeseník v letech 2000 - 2008 (vždy k 31. 12.)

rok	okres Jeseník			
	počet uchazečů	VPM	počet uchazečů na 1 VPM	MN (%)
2000	2961	180	16,5	13,2
2001	3173	231	13,7	14,8
2002	3501	44	79,6	16,9
2003	3753	49	76,6	18,2
2004*	3 868	165	23,4	18,3
2005*	3 471	180	19,3	16,9
2006*	3 077	183	16,8	14,7
2007*	2 437	190	12,8	11,1
2008*	2 436	94	25,9	11,5

*Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti, MPSV ČR, vlastní zpracování
Vysvětlivky: 2004* - 2008* - údaje o nezaměstnanosti v souladu s novou metodikou
VPM – volná pracovní místa, MN – míra nezaměstnanosti*

V dalším období (od konce roku 2004 - 2008) se celková situace na trhu práce zlepšovala, počet dosažitelných uchazečů o práci klesal. Na významný růst počtu volných pracovních míst od konce roku 2004 má do jisté míry vliv zákon o zaměstnanosti, který vešel v platnost v říjnu roku 2004. Z tohoto zákona totiž vyplývá, že podle § 89 musí pro svoji činnost nově získat pracovní povolení také cizinci ze zemí mimo Evropskou unii, Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko působící na území ČR v roli společníků nebo člena družstva při plnění běžných úkolů. Vzhledem k tomu, že je nutné nahlásit tyto pozice na úřadě práce jako volná místa, projevila se v praxi účinnost § 89 výrazným zvýšením nabídky volných pracovních míst od konce roku 2004 v evidenci úřadů práce. V roce 2006 došlo k velkému propouštění v jednom z nejvýznamnějších podniků v okrese Jeseník, který zde míval dlouholetou tradici,

v textilním závodě Moravolen a.s. Na křivku míry nezaměstnanosti to nemělo zase takový vliv, jelikož většina těchto zaměstnanců přešla pracovat do pobočky Oděvního podniku Prostějov a.s. v Jeseníku.

6.2. Situace v mikroregionech okresu Jeseník

Na území regionu Jesenicka, který je totožný s územím okresu Jeseník, se nachází celkem čtyři mikroregiony, rozdělené podle sídla detašovaných pracovišť úřadu práce: Javornicko, Jesenicko, Vidnavsko a Zlatohorsko (příloha 4). Dle nich bylo možné zjišťovat charakteristiky o nezaměstnanosti pro danou oblast okresu, v tomto případě v letech 2005 – 2008 (vždy k poslednímu dnu v měsíci).

Mikroregion Jesenicko: Tato oblast se soustřeďuje kolem okresního města Jeseník. Území je ze všech mikroregionů nejdostupnější z hlediska dopravy, prochází jím silnice 1. třídy a působí zde nejvíce ekonomických subjektů. Je zde nejsnazší možnost hledání práce a také více pracovních příležitostí než v ostatních mikroregionech. Míra nezaměstnanosti dosahovala v roce 2005 nejvyšší hodnoty za sledované období – 12,5 %, ale od roku 2007 klesla již pod hranici 10 procentních bodů. Z těchto skutečností vyplývá, že Jesenicko je na tom z tohoto hlediska nejlépe ze všech mikroregionů, ležících na tomto území.

Mikroregion Javornicko: Území patří mezi nejrizikovější oblasti okresu Jeseník. Jedná se o oblast, kde převážná část místních obyvatel pracovala v zemědělství a kvůli zrušení některých těchto podniků došlo ke stabilně vyšším naměřeným hodnotám míry nezaměstnanosti. Některé části tohoto mikroregionu dokonce bývají často v zimních měsících špatně dostupné, např. okolí Travné. Míra nezaměstnanosti dosahuje hned po Vidnavsku nejvyšších hodnot ve sledovaném období. V roce 2005 dosáhla hodnoty 21,2 % a pro 1333 dosažitelných uchazečů bylo nabízeno pouze 36 volných pracovních míst. V dalších letech se míra nezaměstnanosti snížila pod hodnotu 20 %.

Mikroregion Vidnavsko: Vidnavsko patří mezi trvale nejrizikovější mikroregiony okresu Jeseník, co se týče nezaměstnanosti. Stejně jako oblast Javornicka bývalo i toto území zaměřeno zejména na zemědělskou činnost. V minulosti byly ovšem takto zaměřené podniky, tedy konkrétní zemědělská družstva, postiženy krachem. Míra nezaměstnanosti se zde ve sledované období drží v rozmezí 18,5 – 24,0 procentních

bodů. Nepříznivá situace zde nastala v roce 2005, kdy tamní úřad práce nabízel pro 476 dosažitelných uchazečů pouze 1 volné pracovní místo.

Mikroregion Zlatohorsko: Oblast Zlatohorska bývala dříve připojena k okresu Bruntál. Jedná se o území, které bývalo zaměřeno na těžbu rud a textilní průmysl. Po uzavření Rudných dolů a Moravolenu v minulosti ztratila většina obyvatel práci a od té doby se drží v tomto mikroregionu vysoká nezaměstnanost. Z tohoto hlediska ale nepatří mezi ty nejhorší mikroregiony. Míra nezaměstnanosti se pohybovala ve sledovaném období v rozmezí 10,4 – 17,4 procentních bodů.

Tabulka 10: Míra nezaměstnanosti (MN) a počet dosažitelných uchazečů (DU) na 1 volné pracovní místo (VPM) v mikroregionech okresu Jeseník v letech 2005 - 2008 (vždy k 31.12.)

Mikroregion	2005		2006		2007		2008	
	MN (%)	Počet DU na 1 VPM	MN (%)	Počet DU na 1 VPM	MN (%)	Počet DU na 1 VPM	MN (%)	Počet DU na 1 VPM
Javornicko	21,2	37,0	19,7	26,8	17,2	18,9	16,8	27,1
Jesenicko	12,5	12,2	10,7	10,6	8,1	8,0	8,1	24,1
Vidnavsko	24,0	476,0	20,9	138,3	18,5	61,3	19,2	76,2
Zlatohorsko	17,4	28,8	14,6	31,2	10,4	27,1	10,7	25,9

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, portál MPSV ČR

Z přílohy 2 vyplývá, že ve většině obcí okresu Jeseník v roce 2008 ve srovnání s rokem 2005 došlo k poklesu míry nezaměstnanosti. Pouze 4 obce – Bílá Voda, Hradec – Nová ves, Kobylá nad Vidnávkou a Ostružná vykazovali růst míry nezaměstnanosti. V Bílé Vodě tato hodnota vzrostla nejvíc – o 10, 2 procentních bodů.

7. Podrobná analýza trhu práce v roce 2009 (dopady ekonomické krize)

7.1. Situace v okrese Jeseník

Cílem této kapitoly je analýza trhu práce v průběhu roku 2009 v návaznosti na průběh nezaměstnanosti v roce 2008. V některých okresech v České republice udeřila ekonomická krize více, v některých méně. Z analýzy by měl vyplynout proto závěr, do jaké míry byl okres Jeseník zasažen krizí a jak se změnila situace na místním trhu práce v porovnání s rokem 2008. Místní trh práce je v této oblasti silně ovlivněn sezonní zaměstnaností více než v jiných okresech Olomouckého kraje. Sezonní nezaměstnanost je modifikací cyklické nezaměstnanosti a spojena s přírodním cyklem. (Hrdlička, J., Špiroch, T.;1999). V jeseníckém okrese je cyklickou nezaměstnaností postižen nejen primární sektor (zemědělství, lesnictví) a sekundární sektor (zvláště stavebnictví), ale také se promítá do sektoru služeb (hlavně v zimním a letním období), který bývá spojen hlavně s turistikou.

Tabulka 11: Vývoj vybraných ukazatelů o nezaměstnanosti od prosince 2008 do prosince 2009 (vždy k poslednímu dnu v měsíci)

měsíc	míra nezaměstnanosti (%)			Počet dosažitelných uchazečů na 1 volné pracovní místo		
	okres Jeseník	Olomoucký kraj	ČR	okres Jeseník	Olomoucký kraj	ČR
XII.08	11,5	6,9	5,3	25,9	8,1	3,7
I.09	13,6	8,2	6,8	53,2	16,8	5,6
II.09	14,5	9,2	7,4	58,1	19,7	6,4
III.09	14,6	9,8	7,7	57,1	18,5	7,9
IV.09	14,1	10,0	7,9	49,2	23,9	8,8
V.09	13,0	10,1	7,9	49,0	24,8	9,3
VI.09	12,1	10,2	8,0	44,0	30,4	10,4
VII.09	12,0	10,8	8,4	44,3	36,6	11,4
VIII.09	11,8	11,0	8,5	28,7	34,7	11,7
IX.09	12,1	11,2	8,6	29,8	36,0	12,6
X.09	12,1	11,0	8,5	29,8	34,0	13,5
XI.09	13,7	11,3	8,6	28,7	33,4	15,0
XII.09	16,9	12,2	9,2	35,0	48,8	17,1

Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti, portál MPSV ČR, vlastní výpočty

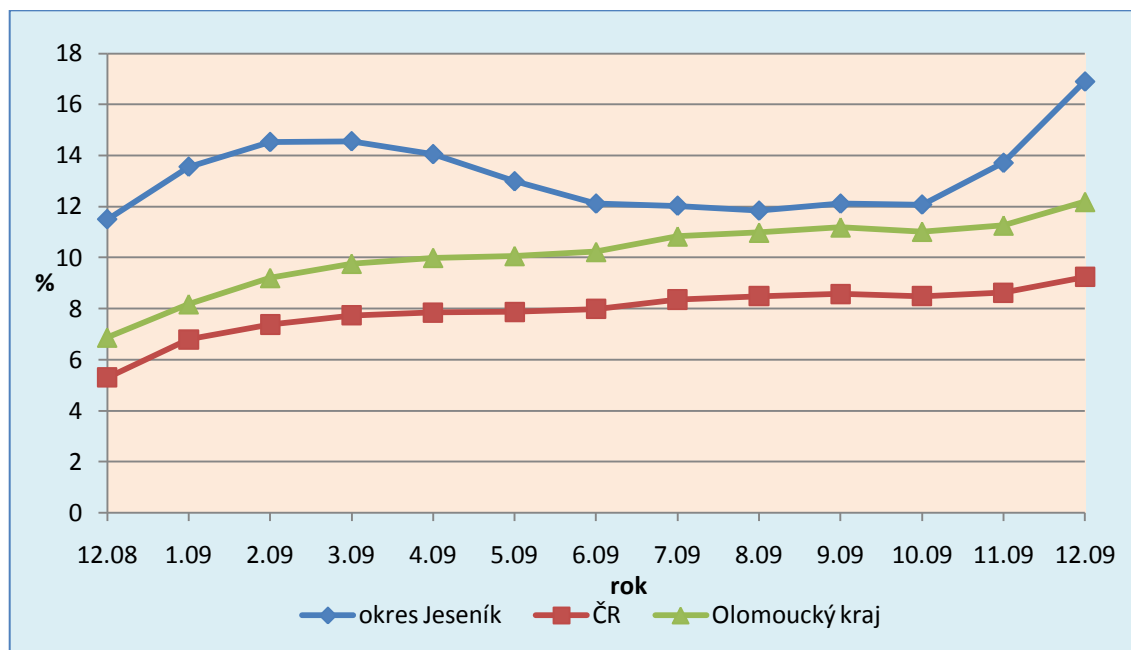
Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Jeseník naznačuje tabulka 11 spolu s vývojem v ČR a v Olomouckém kraji. Na konci roku 2008 a na začátku roku 2009 byla naměřena vysoká nezaměstnanost na tomto území, která souvisela s tím, že byl opakovaně závěr roku a měsíc leden spojen se zvýšeným příchodem osob do evidence úřadů práce v důsledku ukončení sezónních prací, smluv na dobu určitou, přerušováním živnostenských prací na zimní období a rovněž příchodem lidí z veřejně prospěšných prací. Na tento prudký růst nezaměstnanosti mělo vliv také hromadné propouštění v některých podnicích v důsledku ekonomické krize, jak bylo již uvedeno v kapitole 5.3. (Krčová, D.; 2009) V měsíci únoru byl poměr mezi nabídkou a poptávkou nejvyhrocenější, pro 3409 dosažitelných uchazečů nabízel úřad práce jen 51 volných pracovních míst.

Od konce měsíce března se počet dosažitelných uchazečů o práci soustavně snižoval zejména díky náborem lidí pro práce pro obecní a městské úřady a spousta lidí byla tedy uvedena zpět do krátkodobých pracovních poměrů. Od června do října se míra nezaměstnanosti držela poměrně stabilně v rozmezí 11,8 - 12,1 procentních bodů, a to díky sezónní zaměstnanosti zejména v oblasti zemědělství, lesnictví a stavebnictví. Po prázdninách se logicky zvyšoval počet uchazečů o zaměstnání kvůli přílivu čerstvých absolventů škol.

K dalšímu růstu nezaměstnanosti v průběhu roku docházelo od konce října až do konce roku 2009. Takový průběh byl opět způsoben ukončováním krátkodobých pracovních poměrů a tedy zvýšenou registrací lidí na úřadech práce.

Míra nezaměstnanosti byla tedy pravidelně každým rokem ovlivněna sezónní zaměstnaností. V průběhu roku 2008, kdy ještě ekonomická krize úplně nezasáhla tuto oblast, se v období od konce měsíce října do konce prosince zvýšila meziroční míra nezaměstnanosti o 33 procentních bodů. Okres Jeseník se mezi ostatními 76 okresy v ČR s nejvyšší nezaměstnaností umístil na 9. místě v měsíci říjnu roku 2008 a v prosinci tohoto roku již na místě druhém za okresem Most. Počet uchazečů se během těchto tří měsíců zvýšil o 619 osob. V porovnání s těmito výsledky se na konci října roku 2009 míra nezaměstnanosti v okrese Jeseník zařadila na 14. místo, o měsíc později na místo šesté a na konci prosince se zařadil velkým skokem již na místo první. Na konci prosince roku 2009 se také okres Jeseník umístil mezi ostatními 76 okresy na první příčce z hlediska nejvyššího meziměsíčního nárůstu. Počet dosažitelných

uchazečů stoupl během těchto tří měsíců v roce 2009 o 929 osob. Z těchto výpočtů je zřejmé, že meziročně stoupl počet dosažitelných uchazečů ve sledovaném období od října do prosince o více jak 300 osob. Tato skutečnost tedy potvrdila, že na výrazný nárůst míry nezaměstnanosti na konci roku 2009 a posunutí na první příčku mezi okresy s nejhorší mírou nezaměstnanosti, mělo nejen vliv ukončování sezonních prací v tomto období, ale skutečnost, že okres Jeseník patřil mezi oblasti, kde byl trh práce silně ovlivněn a poznamenán ekonomickou krizí.

Obrázek 4: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Jeseník a ČR v období od prosince 2008 do prosince 2009 (vždy k poslednímu dnu v daném měsíci)

Zdroj: *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, portál MPSV*

Srovnáním míry nezaměstnanosti s průběhem v ČR a v Olomouckém kraji jsou vidět velké odchylky. Křivka míry nezaměstnanosti ČR a Olomouckého kraje se dosti podobají svým průběhem, ale ve sledovaném území dochází k velkému kolísání. Největší rozdíl tohoto ukazatele nastal na konci prosince, kdy činil ve srovnání s ČR 7,7 procentních bodů a na konci února činil nejvyšší rozdíl s Olomouckým krajem 5,4 procentních bodů.

Podle umístění mezi okresy s nejvyšší nezaměstnaností se okres Jeseník dostal od ledna do dubna na druhé místo za okres Most. V květnu klesl na 7. místo, od června do října se usadil v rozmezí od 10. do 14. místa. V listopadu se pomalu dostával opět do popředí, na 6. Místo. Na konci prosince se ale stal okresem s nejvyšší mírou

nezaměstnanosti a poprvé v historii předběhl okres Most, který již dlouhou dobu obsazoval první místo tabulky.

7.2 Struktura uchazečů podle vzdělání

Vysoký počet uchazečů o zaměstnání v okrese Jeseník a jejich špatná adaptace na podmínky zdejšího trhu práce souvisí také s jejich kvalifikací a vzděláním. Téměř třetina občanů, kteří se ucházeli o místo na úřadu práce v roce 2009, měla pouze základní vzdělání, nebo neměla vzdělání žádné. V ostatních okresech Olomouckého kraje dosahoval podíl této skupiny uchazečů dokonce lepších výsledků než podíl celorepublikový. Také uchazečů v kategorii se středním vzděláním bez maturity, bylo v roce 2009 více jak 50 %. Tato skupina s nižší kvalifikací ale často pracuje za minimální mzdu. Větší firmy své zaměstnance zrovna nepřeplácejí, jelikož takto velké množství lidí bez práce umožňuje tanním firmám držet mzdy na nízké úrovni. Podíl vysokoškolsky vzdělaných uchazečů a uchazečů s maturitou bylo v tomto okrese mnohem menší procento než v Olomouckém kraji a ČR.

Tabulka 12: Podíl uchazečů o zaměstnání podle vzdělání v okresech Olomouckého kraje a ČR (vždy k 31. 12)

okres	2008				2009			
	základní a bez vzdělání	střední		VŠ	základní a bez vzdělání	střední		VŠ
		bez mat.	s mat.			bez mat.	s mat.	
Jeseník	32,8	48,8	16,4	2,0	30,1	52,0	16,0	2,0
Olomouc	24,8	42,9	26,0	6,3	22,4	46,5	25,8	5,2
Prostějov	25,5	45,4	23,8	5,3	21,7	49,6	24,5	4,2
Přerov	29,9	42,0	23,7	4,4	24,3	47,2	24,1	4,4
Šumperk	29,5	45,3	21,7	3,5	24,3	50,2	22,2	3,3
Olomoucký kraj	28,0	44,2	23,2	4,6	23,8	48,4	23,6	4,2
ČR	30,2	42,5	22,7	4,5	26,7	45,1	23,5	4,7

Zdroj: Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti, portál MPSV

Zjištěný fakt, že největší podíl evidovaných uchazečů o práci zahrnovala v letech 2008 a 2009 skupina uchazečů se středním vzděláním bez maturity, ještě neznamená, že by měla nejtěžší podmínky při hledání práce. Úřad práce nabízí seznam volných pracovních míst, setříděných podle očekávané kvalifikace, kterou by měl uchazeč o tuto práci splňovat. Počtem uchazečů v kategoriích podle vzdělání na 1 volné pracovní místo podle stejných vzdělanostních kritérií bylo zjištěno, že na konci roku 2008 bylo pro 64,2 uchazečů se základním vzděláním či bez vzdělání nabízeno jedno volné místo, určené

pro tuto skupinu uchazečů. Ve srovnání s Olomouckým krajem a ČR byla situace pro tuto kategorii uchazečů v okrese Jeseník zdaleka nejnepříznivější. Na konci roku 2009 se situace změnila, celkově se vyhrotil stav na trhu práce pro skupinu uchazečů se středním vzděláním bez maturity, a to jak v okrese Jeseník, tak i v ostatních okresech Olomouckého kraje a ČR. Na 1 volné pracovní místo v této vzdělanostní kategorii připadalo nejvíce uchazečů o zaměstnání v okrese Jeseník.

Tabulka 13: Počet uchazečů podle vzdělání na 1 volné pracovní místo podle stejných vzdělanostních kritérií

okres	2008				2009			
	základní a bez vzdělání	střední		VŠ	základní a bez vzdělání	střední		VŠ
		bez mat.	s mat.			bez mat.	s mat.	
Jeseník	64,2	19,4	37,9	8,3	33,1	63,3	20,9	8,5
Olomouc	3,6	8,9	13,1	10,8	86,5	75,0	35,8	18,2
Prostějov	10,0	8,7	24,6	9,3	1 276,0	153,6	48,1	13,9
Přerov	10,3	6,6	11,3	12,2	84,7	80,6	32,8	29,5
Šumperk	12,8	5,3	10,9	8,3	86,0	40,6	29,2	9,8
Olomoucký kraj	7,6	7,6	13,5	10,2	82,8	65,6	33,5	15,8
ČR	2,7	4,1	6,6	4,2	12,0	26,3	18,2	9,2

Zdroj: Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti, portál MPSV

Tabulka 14: Struktura uchazečů podle dosaženého vzdělání v mikroregionech okresu Jeseník v roce 2009

mikroregion	2009		
	základní vzdělání	střední vzdělání	
		vyučení	s maturitou
Javornicko	33,7	46,6	11,3
Jesenicko	27,5	44,1	18,9
Vidnavsko	35,5	48,4	9,3
Zlatohorsko	30,5	44,0	16,7

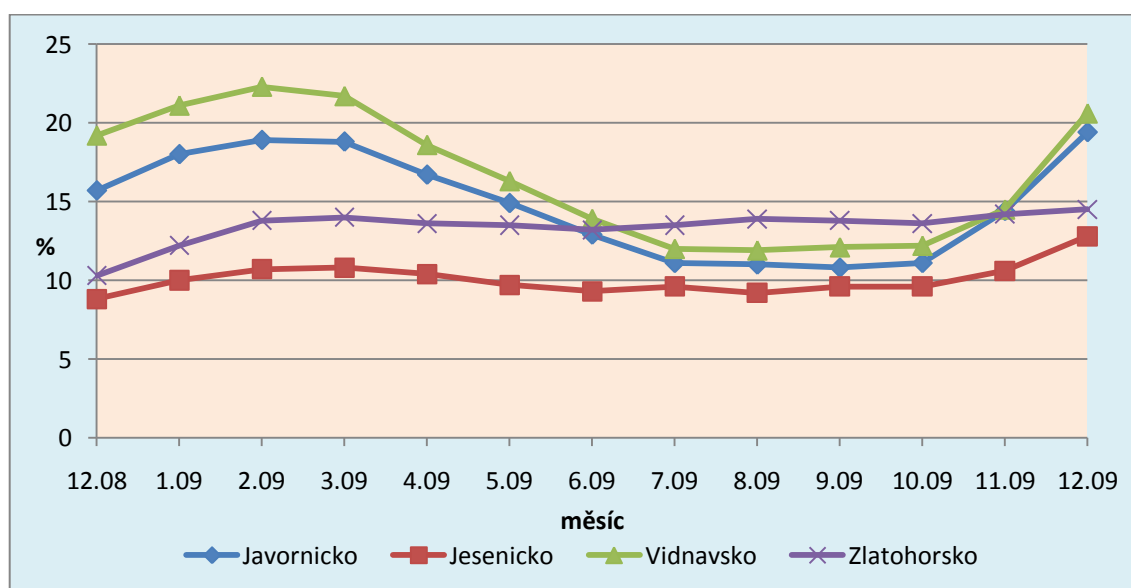
Zdroj: GIS prostorová analýza 2008, 2009

7.2. Situace v mikroregionech okresu Jeseník

Obecně lze považovat vývoj nezaměstnanosti v roce 2009 v mikroregionech okresu Jeseník ve srovnání s rokem 2008, za velmi nepříznivý.

Na **Jesenicku** vzrostla míra nezaměstnanosti meziročně o nejvyšší procento, počet dosažitelných uchazečů se zvýšil o 549. V tomto mikroregionu se nachází nejvíce podniků a firem, které z důvodů finanční krize tudíž propustili mnoho zaměstnanců. Ti se proto ve velkém množství hlásili na konci roku 2009 na jesenickém úřadu práce. Zhruba každý druhý dosažitelný uchazeč v okrese Jeseník byl evidovaný právě na jesenickém úřadu práce. Situace na **Zlatohorsku** byla velmi podobná. Míra nezaměstnanosti zde meziročně vzrostla o 4,2 procentních bodů a počet dosažitelných uchazečů se zvýšil meziročně o 100 lidí. Spolu s Jesenicem ale přesto tento mikroregion vykazoval nižší míru nezaměstnanosti, než udával průměr celého okresu Jeseník.

Hůř na tom byla oblast **Javornicka**, míra nezaměstnanosti tam na konci roku 2009 dosahovala hodnoty 19,4 %, zvýšila se tedy meziročně asi o 4,2 procentních bodů. Území mikroregionu **Vidnavska** dosáhlo z hlediska míry nezaměstnanosti nejvyššího čísla, ovšem nastal tam nejmenší meziroční nárůst. Většina uchazečů o práci je zde závislá na sezonních pracích. zde kvalifikační struktura uchazečů velmi slabá, uchazečů se základním vzděláním a vyučených je zde dohromady téměř 85 %.

Tabulka č. 5: Míra nezaměstnanosti v mikroregionech okresu Jeseník v letech 2008 a 2009 (vždy k 31. 12.)

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, portál MPSV, vlastní výpočty

V roce 2008 vykazovalo celkem 6 obcí v okrese Jeseník míru nezaměstnanosti pod hranicí 10 %, ale o rok později měla míru nezaměstnanosti pod touto hranicí pouze jedna obec – Jeseník. Naopak míru nezaměstnanosti vyšší jak 20 % měly v roce 2008 celkem 3 obce, a v roce 2009 to bylo již obcí 7. Obce Černá Voda, Vlčice a Kobylá nad Vidnávkou jako jediné zaznamenaly meziročně dokonce snížení míry nezaměstnanosti.

Obec s nejvyšším indexem růstu míry nezaměstnanosti byla obec Písečná, jejíž míra nezaměstnanosti vzrostla ke konci roku 2009 téměř dvakrát více. Podle přílohy č. 3 nebylo na konci roku 2008 ve 13 obcích okresu Jeseník nabízeno ani jedno volné pracovní místo, o rok později nastala tato situace v 11 - ti obcích.

Obrázek 15: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionech okresu Jeseník od prosince 2008 do prosince 2009 (vždy k poslednímu dni v měsíci)

rok	2008	2009	index růstu v %	2008	2009	index růstu v %
mikroregion	MN			počet dosažitelných uchazečů		
Javornicko	15,7	19,4	123,5	567	700	123,4
Jesenicko	8,8	12,8	145,4	1225	1774	144,8
Vidnavsko	19,2	20,6	107,2	381	409	107,3
Zlatohorsko	10,3	14,5	140,7	234	331	141,4
ostatní				29	37	127,5
okres Jeseník	11,5	16,9	146,9	2436	3251	133,46

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, portál MPSV, vlastní výpočty

Tabulka 16: Míra nezaměstnanosti a dosažitelní uchazeči v obcích okresu Jeseník v letech 2008 a 2009 (vždy k 31. 12.)

rok	2008	2009	index růstu (v %)	2008	2009	index růstu (v %)
obec	MN (v %)	MN (v %)		dosažitelní uchazeči	dosažitelní uchazeči	
Bělá pod Pradědem	9,9	17,2	173,7	92	160	173,91
Bernartice	17,9	26,2	146,4	77	113	146,8
Bílá Voda	31,6	34,2	108,2	37	40	108,1
Černá Voda	19,2	17,3	90,1	60	54	90,0
Česká Ves	8,6	15,1	175,6	115	203	176,5
Hradec-Nová Ves	9,6	17	177,1	13	23	176,9
Javorník	13	17,9	137,7	190	261	137,4
Jeseník	7,1	9,7	136,6	485	657	135,5
Kobylá n. Vidnávkou	25,3	24,7	97,6	49	48	98,0
Lipová-lázně	8,4	14,3	170,2	111	189	170,3
Mikulovice	11,4	13,8	121,1	155	188	121,3
Ostružná	12,2	14,9	122,1	9	11	122,2
Písečná	8,2	15,8	192,7	45	87	193,3
Skorošice	16,5	21,3	129,1	66	85	128,8
Stará Červená Voda	17,8	24,5	137,6	56	77	137,5
Supíkovice	10,4	18,9	181,7	37	67	181,1
Uhelná	18,8	21,1	112,2	49	55	112,2
Vápenná	16	19	118,8	108	128	118,5
Velká Kraš	23,9	25,7	107,5	105	113	107,6
Velké Kunětice	16,2	18	111,1	55	61	110,9
Vidnava	15,4	16,2	105,2	111	117	105,4
Vlčice	18,8	12,9	68,6	38	26	68,4
Zlaté Hory	10,3	14,5	140,8	234	331	141,5
Žulová	14,7	16	108,8	110	120	109,1
nezjištěno				29	37	127,6
Okres Jeseník	11,5	16,9	147,0	2436	3251	133,5

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, portál MPSV, vlastní výpočty

8. Cizinci na trhu práce

Při analýze trhu práce musí být rovněž poukázáno na situaci se zaměstnaností cizinců. Pojmeme cizinec rozumíme z hlediska zákona o zaměstnanosti fyzickou osobu, která není státním občanem České republiky, občanem EU/EHP a Švýcarska, ani jeho rodinným příslušníkem. Za cizince se rovněž považuje osoba bez státní příslušnosti. Cizinci, kteří mají zařízený v ČR trvalý pobyt, mají z hlediska zaměstnávání stejné právní postavení jako občané ČR.

Do konce roku 2003 byli u nás cizinci rozděleni do 3 skupin: Cizinci s platným povolením k zaměstnání, občané Slovenské republiky a cizinci s živnostenským oprávněním. Po vstupu ČR do Evropské unie v roce 2004 se začala evidovat i čtvrtá skupina, a to občané EU/EHS a Švýcarska. Tato skupina cizinců nebo jejich rodinní příslušníci nepotřebují pro účely zaměstnání na území ČR povolení k zaměstnání. Tato skutečnost platí také pro občany Lichtenštejnska, Norska, Islandu, kteří se rozhodnou pracovat na území ČR.

Od začátku roku 2009 byl zaveden nový druh povolení k dlouhodobému pobytu cizinců za účelem zaměstnání na území České republiky ve zvláštních případech – zelené karty, které spojují jak povolení k pobytu tak i povolení k zaměstnání. (MPSV). Zavedením těchto karet se zvyšuje administrativní rychlost, která do té doby bránila rychlému přístupu cizinců na trh práce na volná pracovní místa, která se nedaří obsadit českým uchazečem nebo uchazečem ze zemí EU.

Tabulka 17: Ukazatelé zaměstnanosti cizinců v okrese Jeseník v letech 2000 – 2009 (vždy k 31. 12.)

rok	platná povolení k zaměstnání + ti kteří nepotřebují	počet občanů EU/EHP a Švýcarska	cizinci s živnost. oprávněním	celková zaměstnanost cizinců
2000	22	-	65	122
2001	14	-	100	142
2002	16	-	97	141
2003	25	-	98	180
2004	1	157	107	265
2005	10	146	132	288
2006	6	164	135	305
2007	35	153	135	326
2008	27	160	141	328
2009	7	102	151	260

*Zdroj: Mezinárodní pracovní migrace v ČR, Bulletin č. 22,24
Zaměstnávání cizinců, portál MPSV*

Okres Jeseník patří k územím s menším podílem cizinců uplatněných na místním trhu práce. Dalo by se ale říct, že od roku 2000 až do roku 2008 se zájem o zaměstnání v tomto okrese u cizinců zvyšoval, za posledních 10 let byla překročena hranice počtu 300 cizinců třikrát, a to od roku 2006 - 2008. Počínaje rokem 2009 se celková zaměstnanost cizinců snížila, pravděpodobně kvůli ekonomické krizi, která se na zaměstnanosti v jesenickém okrese projevila.

Zajímavé je, že na konci roku 2009 bylo vydáno vůbec nejvíce živnostenských oprávnění za sledované období. Důvodem může být právě to, že kvůli finanční krizi a s ní spojené stoupající nezaměstnanosti vydávají úřady práce pracovní povolení jen minimálně, v okrese Jeseník to bylo na konci roku 2009 jen 7. V porovnání s rokem 2008 bylo vydáno o 20 povolení méně. Také v období krize začal klesat zájem o zahraniční pracovníky a mnozí z nich byli jako první na řadě propuštěni. V jesenickém okrese se nachází poměrně početná menšina osob vietnamského původu, která zde pracuje většinou na živnostenská oprávnění, vydávaná živnostenským úřadem.

Podílem cizinců na pracovní síle se řadí okres Jeseník v porovnání s ostatními 76 okresy podle nejmenšího podílu cizinců na pracovní síle na jedny z posledních míst. V roce 2008 činil tento podíl cizinců na pracovní síle 1,55 % a o rok později se snížil na 1,35 %. V obou letech vykazovaly menší podíl cizinců na pracovní síle jen okresy Opava, Kroměříž, Šumperk, Třebíč a nejmenší okres Bruntál. Z Olomouckého kraje měl

tedy ještě menší podíl cizinců na pracovní síle okres Šumperk. Důvodem tak malého podílu cizinců v této oblasti byla malá nabídka pracovních míst.

Tabulka 18: Zaměstnávání cizinců v okresech Olomouckého kraje a ČR v roce 2008

Celkem ČR	platná povolení k zaměstnání + ti kteří nepotřebují	počet občanů EU/EHC a Švýcarska	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců	podíl cizinců na pracovní síle v %
Jeseník	27	160	141	328	1,55
Olomouc	426	1440	888	2754	2,28
Prostějov	346	391	271	1008	1,85
Přerov	627	778	279	1684	2,55
Šumperk	230	348	223	801	1,31
Olomoucký kraj	1656	3117	1802	6575	2,03
Celkem ČR	143 450	141 101	77 158	361 709	6,43

Zdroj: Mezinárodní pracovní migrace v ČR, Bulletin č. 22

Tabulka 19: Zaměstnávání cizinců v okresech Olomouckého kraje a ČR v roce 2009

okres	platná povolení k zaměstnání + ti kteří nepotřebují	počet občanů EU/EHC a Švýcarska	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců	podíl cizinců na pracovní síle v %
Jeseník	7	102	46	151	1,35
Olomouc	246	1349	851	2446	2,00
Prostějov	196	414	315	925	1,65
Přerov	323	531	311	1165	1,68
Šumperk	85	300	278	663	1,08
Olomoucký kraj	857	2696	1906	5459	1,66
Celkem ČR	91 394	139 315	87 753	318 462	5,58

Zdroj: Mezinárodní pracovní migrace v ČR, Bulletin č. 24

Evidovaných občanů EU/EHP a Švýcarska bylo na konci roku 2009 celkem 102 (tabulka 19), čímž se snížil tento počet oproti roku 2008. Mezi podílem žen a mužů, byla zaznamenána velká nerovnováha, ženy se podílejí na zdejší zaměstnanosti cizinců jen ze čtvrtiny. Největší podíl na počtu občanů EU/EHP a Švýcarska v obou letech zde mají poláci, kteří využívají lepší dopravní dostupnosti okresu z území Polska, je pro ně tedy i snazší denní dojíždění za zaměstnáním ve srovnání s jinými okresy. Největší počet občanů Polska bylo zaměstnáno v Česko – Slezské výrobní a.s. Zlaté Hory v oboru svářeč a strojírenský dělník a dále pak v Charitě Javorník. (*Odbor trhu práce a poradenství, 2008*)

Tabulka 20: Občané EU/EHP a Švýcarska v roce 2008 a 2009 (vždy k 31. 12.)

občané EU/EHS a Švýcarska	počet cizinců k 31. 12. 2008		počet cizinců k 31. 12. 2009	
	celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy
Německo	2	1	2	1
Polsko	92	16	53	12
Rumunsko	3	0	1	0
Slovensko	63	17	46	16
celkem	160	34	102	29

Zdroj: Hanzlík, V.; 2009; Odbor trhu práce a poradenství, 2008

9. Problémové skupiny obyvatel

9.1. Dlouhodobě nezaměstnaní (déle jak 12 měsíců)

Tato problémová skupina zahrnuje všechny občany, kteří jsou evidováni na úřadu práce déle jak rok. Tato skupina osob ztrácí postupně pracovní zkušenosti a pracovní návyky, proto je pro ně těžší najít vhodné zaměstnání. (Halásková, 2001)

Podle tabulky 14 se podíl dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů v okrese Jeseník meziročně snížil o 5,7 procentních bodů. V roce 2009 sice počet dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů mírně vzrostl, ale podíl na celkovém počtu uchazečů se snížil, jelikož se vycházelo z vyššího základu, tzn. z většího počtu uchazečů. Dost podobný průběh nastal také v ostatních okresech Olomouckého kraje a v ČR. Důvodem tohoto stavu je, že se v průběhu roku 2009 zvýšil počet osob, které se zaregistrovali čerstvě na úřadu práce kvůli velkému propouštění ve firmách. Také to může být proto, že mladí lidé a absolventi si ještě nenašli své první zaměstnání, protože v tomto roce to bylo s nalezením zaměstnání těžší než v letech předchozích. Okres Jeseník patří mezi okresy s největší mírou dlouhodobé nezaměstnanosti. Meziročně stoupla míra dlouhodobé nezaměstnanosti ale o 0,5 procentních bodů.

Tabulka 21: Dlouhodobě nezaměstnaní uchazeči o práci v okresech Olomouckého kraje a ČR v roce 2008 (k 31. 12.)

okres	2008			2009		
	nezaměstnaní déle jak rok	podíl DN na celkovém počtu uchazečů	MDN	nezaměstnaní déle jak rok	podíl DN na celkovém počtu uchazečů	MDN
Jeseník	643	25,3	3,0	669	19,6	3,5
Olomouc	1 441	19,6	1,2	2 218	16,0	1,8
Prostějov	617	22,1	1,1	796	13,5	1,4
Přerov	2 025	36,9	3,1	2 339	26,9	3,4
Šumperk	1 621	30,6	2,7	2 275	24,7	3,7
Olomoucký kraj	6 347	27,0	2,0	8 297	20,2	2,5
Celkem ČR	101 524	28,8	1,8	123 873	23,0	2,2

Zdroj: Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti, portál MPSV, vlastní výpočty
Vysvětlivky: MDN – míra dlouhodobé nezaměstnanosti

9.2. Osoby starší 50 let

Osoby starší padesáti let mají nevýhodné postavení na trhu práce pro svůj pokročilý věk, ovšem tito uchazeči disponují pracovními zkušenostmi a dostatkem praxe, proto by neměli být odmítáni zaměstnavateli. (Halásková R., 2001)

Podle tabulky 8 při meziročním srovnání došlo ke snížení podílu uchazečů ve věku nad 50 let na konci roku 2009 o víc jak 5 procentních bodů. Jesenický okres se ovšem i tak stal v obou letech okresem s nejvyšším podílem této problémové skupiny v rámci Olomouckého kraje a průměru ČR.

Tabulka 22: Uchazeči o práci ve věku 50+ v okresech Olomouckého kraje a ČR v letech 2008 a 2009 (vždy k 31. 12.)

okres	2008			2009		
	věk nad 50+	podíl na celkovém počtu uchazečů	podíl na pracovní síle	věk nad 50+	podíl na celkovém počtu uchazečů	podíl na pracovní síle
Jeseník	862	33,9	4,1	982	28,8	5,1
Olomouc	2 298	31,2	1,9	3 669	26,4	3,0
Prostějov	827	29,7	1,5	1 535	26,1	2,7
Přerov	1 629	29,7	2,5	2 302	26,4	3,3
Šumperk	1 605	30,3	2,6	2 535	27,5	4,1
Olomoucký kraj	7 221	30,8	2,2	11 023	26,8	3,4
Čr	10 3063	29,3	1,8	144 592	26,8	2,5

Zdroj: Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti, portál MPSV, vlastní výpočty

9.3. Osoby se zdravotním postižením

Osoby zdravotně postiženy jsou definovány podle Zákona § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, jako osoby, kterým je poskytována zvýšená ochrana na trhu práce. Osoby se zdravotním postižením jsou v tomto zákoně a v kontextu zaměstnanosti definovány jako osoby plně invalidní (s těžším zdravotním postižením), částečně invalidní a zdravotně znevýhodněné osoby. (Procházková, L., 2009)

Osoby zdravotně postižení při hledání práce v jesenickém okrese to nemají zrovna jednoduché. Už tak nabízí úřady práce málo pracovních míst, které jsou navíc většinou manuálního charakteru, tudíž z velké části pro osoby zdravotně postižené nevhodné. Bylo jim nabízeno v roce 2009 pouhých 15 volných pracovních míst. (Hanzlík, V.; 2009). Podíl na celkovém počtu uchazečů se snížil meziročně o 4,8 procentních bodů. Podílem na pracovní síle vykazuje jedny z nejvyšších hodnot.

Tabulka 23: Osoby zdravotně postižené (OZP) v okresech Olomouckého kraje a ČR v letech 2008 a 2009 (vždy k 31. 12.)

okres	2008			2009		
	OZP	podíl na celkovém počtu uchazečů	podíl na pracovní síle	OZP	podíl na celkovém počtu uchazečů	podíl na pracovní síle
Jeseník	390	15,4	1,8	362	10,6	1,9
Olomouc	1263	17,2	1,0	1540	11,1	1,3
Prostějov	564	20,2	1,0	717	12,2	1,3
Přerov	821	15,0	1,2	900	10,3	1,3
Šumperk	974	18,4	1,6	1153	12,5	1,9
Olomoucký kraj	4012	17,1	1,2	4672	11,4	1,4
Celkem ČR	67738	12,6	1,2	67738	12,6	1,2

Zdroj: Čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti, portál MPSV, vlastní výpočty

9.4. Absolventi na trhu práce

Absolventem je podle zákoníku práce (zákon č. 262/2006 Sb.) zaměstnanec vstupující do pracovního poměru na práci odpovídající jeho kvalifikaci, jestliže celková doba jeho odborné praxe nedosáhla po úspěšném ukončení studia (přípravy) dvou let, přičemž se do této doby nezapočítává doba mateřské nebo rodičovské dovolené. (Žáková, M; 2007). Tato skupina patří mezi problémové z důvodu chybějící praxe, proto je často postižena dlouhodobou nezaměstnaností. Podle tabulky 10 činil v letech 2008 a 2009 podíl na celkovém počtu uchazečů v obou případech 5,6 %, což je také nejmenší podíl s porovnáním se situací v Olomouckém kraji a rovněž v celé České republice. Podíl na pracovní síle se zvýšil meziročně o 0,3 procentních bodů.

Tabulka 24: Absolventi jako uchazeči o práci v okresech Olomouckého kraje a ČR v letech 2008 a 2009 (vždy k 31. 12.)

okres	2008			2009		
	absolventi	podíl na celkovém počtu uchazečů	podíl na pracovní síle	absolventi	podíl na celkovém počtu uchazečů	podíl na pracovní síle
Jeseník	143	5,6	0,7	190	5,6	1,0
Olomouc	531	7,2	0,4	947	6,8	0,8
Prostějov	148	5,3	0,3	337	5,7	0,6
Přerov	269	4,9	0,4	517	5,9	0,7
Šumperk	284	5,4	0,5	536	5,8	0,9
Olomoucký kraj	1 375	5,9	0,4	2 527	6,1	0,8
Celkem ČR	19 716	5,6	0,4	30 738	5,7	0,5

Zdroj: Měsíční statistiky nezaměstnanosti, portál MPSV, vlastní výpočty

10. Závěr

Problémová situace na trhu práce v okrese Jeseník je spojena s více faktory. Druhá světová válka a její důsledky (odsun německého obyvatelstva a následné dosídlování), měly velký vliv na početní stav a složení obyvatelstva v této oblasti. Ve studovaném území v roce 1930 žilo více než 70 tis. obyvatel, o 20 let později to nebylo ani 38 tis.. I když v dalších letech došlo k mírnému nárůstu počtu obyvatel, nikdy již nebyla překročena hranice 43 tis. osob. Také v současnosti patří území okresu Jeseník k depopulačním oblastem ČR. Emigrace obyvatelstva převyšuje imigraci. Hlavním důvodem je nepříznivá situace na regionálním trhu práce.

Okres Jeseník se řadí mezi okresy hospodářsky slabé, tzn. oblast s velmi nízkou hustotou obyvatel a zaměřenou zejména na zemědělskou činnost. Průmysl byl zde málo diverzifikován, jelikož pracovní síla byla v době před revolucí soustředěna hlavně v oblasti textilního a těžebního průmyslu. Na počátku ekonomické transformace se výroba ve většině takto zaměřených podniků postupně utlumila, ztráty zaměstnanosti nebyly dostatečně kompenzovány vznikem nových pracovních příležitostí a tato skutečnost se následně odrazila ve vysoké míře nezaměstnanosti, s kterou se tento okres potýká do dnešní doby. Analýza sektorové struktury ekonomicky aktivních obyvatel potvrdila, že i po 10 - ti letech po začátku ekonomické transformace se specializovala struktura ekonomicky aktivních obyvatel zejména do prvního sektoru a stále také dominoval sekundární sektor, hlavně tedy průmysl s převažujícím strojírenským, textilním a potravinářským odvětvím.

Postavení okresu Jeseník v Olomouckém kraji je z hlediska nezaměstnanosti ve velmi nepříznivé situaci. Na konci roku 2009 se okres Jeseník stal okresem s vůbec nejvyšší nezaměstnaností v České republice. V této oblasti byla velmi patrná sezónní zaměstnanost, která se projevovala v analýzách míry nezaměstnanosti. V období od října do prosince roku 2008 a 2009 byl zaznamenán růst počtu uchazečů o zaměstnání o 300 osob, je tedy zřejmé, že v tomto okrese se na trhu práce projevila dopad ekonomické krize. Z analýzy struktury uchazečů podle vzdělání byl zjištěn největší podíl uchazečů s odborným vzděláním bez maturity. S nalezením práce to ovšem v roce 2008 měli nejhorší osoby se základním vzděláním a o rok později uchazeči s odborným vzděláním bez maturity.

Z analýzy trhu práce v mikroregionech lze usoudit, že situace na Javornicku a Vidnavsku je velmi vážná, ve sledovaném období 2005 - 2009 byla v těchto oblastech vykazována největší nezaměstnanost. Na křivce, znázorňující míru nezaměstnanosti v průběhu roku 2009, se projevil největší vliv sezónní zaměstnanosti právě v těchto dvou oblastech. Tato situace souvisí s nízkou kvalitou vzdělání uchazečů, přes 80 % uchazečů zde má pouze základní vzdělání nebo střední vzdělání bez maturity, proto jsou tyto skupiny obyvatel závislé většinou na sezonních pracích a na zimní měsíce se přihlašují do evidence úřadu práce. Vysoká nezaměstnanost je zde způsobena také špatnou dopravní obslužností, která odrazuje podnikatele od vytvoření nových projektů, které by mohli zvýšit tamní nabídku pracovních příležitostí.

Okres Jeseník patří mezi oblasti s nejmenším zastoupením zahraniční pracovní síly, tento podíl cizinců na pracovní síle se meziročně snížil o pár desetin procentních bodů. Problémové skupiny obyvatel vykazují obecně velmi vysoký podíl na pracovní síle i celkovém počtu uchazečů.

Odhadnout, jak bude vývoj na trhu práce pokračovat do budoucna, není jednoduché. Podle situace na konci roku 2009 lze konstatovat, že míra nezaměstnanosti v jesenickém okrese se bude nadále držet mezi prvními místy v tabulce. Na začátku roku 2010 někteří zaměstnavatelé v okrese dokonce začínaly zvyšovat stavy svých zaměstnanců, což je pozitivní věc. Zhoršení situace ovšem pravděpodobně nastane v průběhu měsíce května, protože se k datu 30. 4. 2010 ocitl jeden z největších zaměstnavatelů na Jesenicku v krachu – podnik OP Prostějov. Lze tedy předvídat, že v průběhu měsíce května se citelně zvýší počet uchazečů, evidovaných na úřadu práce.

11. Shrnutí

Bakalářská práce se zabývá situací na trhu práce v okrese Jeseník. Hlavním cílem je zpracování regionálně geografické studie, zaměřené na problematiku zaměstnanosti a nezaměstnanosti v této oblasti. V práci je posuzována struktura zaměstnanosti a nezaměstnanosti v této oblasti a největší zaměstnavatelé. Pozornost je věnována vývoji na trhu práce v období od roku 2000 – 2008 a srovnána s průběhem v Olomouckém kraji a České republice. Hlavním cílem je podrobné zhodnocení průběhu nezaměstnanosti v roce 2009 s dopady ekonomické krize. Práce se okrajově věnuje také rolí cizinců a problematickým skupinám na trhu práce. Jedním z cílů je také naznačení očekávaných trendů na trhu práce v okrese Jeseník.

Klíčová slova: okres Jeseník, zaměstnanost, nezaměstnanost, trh práce

Summary

This thesis deals with the situation on the labour market in the district of Jeseník. The main goal of this thesis is to elaborate regional geographical studies, focused on employment and unemployment in this area. This thesis describes changes in the structure of employment and unemployment in the region, and the largest employers. Attention is paid to labour market developments in the period of 2000 - 2008 and compared with the course of the Olomouc Region and the Czech Republic. The major goal of this thesis is a detailed assessment of the unemployment in the year of 2009 with the impact of the economic crisis. This work also search the position of the problematic groups and foreigners in the labour market. One of the goals is also indication of the trends in the labour market in the district of Jeseník.

Keywords: district of Jeseník, unemployment, labour market

12. Literatura a zdroje informací

Seznam literatury

PROCHÁZKOVÁ, Lucie. *Podpora osob se zdravotním postižením při integraci na trh práce*. Brno: MSD, spol. s.r.o., 2009. 172 s.

HALÁSKOVÁ, Renata. *Trh práce a politika nezaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. 93 s.

HRDLIČKA, J.; ŠPIROCH, T. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Desk Top Publishing UK FF, 1999. 98 s.

MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. 172 s.

HORÁKOVÁ, Milada. *Mezinárodní pracovní migrace v ČR: bulletin č. 22*. Praha: VÚPSV, 2009. 60 s.

HORÁKOVÁ, Milada. *Mezinárodní pracovní migrace v ČR: bulletin č. 24*. Praha: VÚPSV, 2010. 67 s.

SPĚVÁČEK, V a kol. *Transformace české ekonomiky: politické, ekonomické a sociální aspekty*. Praha: Linde, 2002. 525 s.

ŽÍDEK, Libor. *Transformace české ekonomiky 1989-2004*. Praha: C.H. Beck, 2006. 304 s.

BLAŽEK, Ladislav. *České podniky v procesu transformace*. Brno: Masarykova univerzita, 1997. 30 s.

JONÁŠ, Jiří. *Ekonomická transformace v České republice: Makroekonomický vývoj a hospodářská politika*. Praha: Management Press, 1997. 207 s.

DEMEK, J.; MACKOVČIN, P. *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny*. Brno: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2006. 582 s.

ŠAFÁŘ J. a kol. *Olomoucko - chráněnná krajinná území ČR VI*. Brno: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2003. 454 s.

GROWKA, K. a kol. *Jesenicko*. Brno: Cesta, 1996. nestr.

ŠVEJNAR, J. a kol. *Česká republika a ekonomická transformace ve střední a východní Evropě*. Praha: Academia, 1997. 359 s.

Zdroje dat

Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2004

Gis „prostorová analýza“ 2008, 2009

Portál ministerstva práce a sociálních věcí (www.MPSV.cz)

Portál výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (www.VUPSV.cz)

Průmyslové provozovny ústředně řízeného průmyslu k 31. 12. 1987, databáze ČSÚ

Sčítání lidu, domů a bytů 1991, ČSÚ 1993

Statistický bulletin - Olomoucký kraj za 1. - 4. čtvrtletí 2009, ČSÚ 2009

Český statistický úřad (www.czso.cz)

Kolektiv autorů Českého statistického úřadu. *Historický lexikon obcí České republiky 1. díl*. Praha : Český statistický úřad, 2006. 759 s. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

KREJČÍ, P. *Zpráva o situaci na trhu práce - Olomoucký kraj v 1. pololetí roku 2009*. Neuvedeno : Portál Ministerstva práce a sociálních věcí, 2010. 30 s.

HANZLÍK, L. *Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník za II. pololetí roku 2009* [online]. Jeseník : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2010 [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocnizpravy>.

Odbor trhu práce a poradenství. *ZPRÁVA o situaci na trhu práce v okrese Jeseník za rok 2008* [online]. Jeseník : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2010 [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocnizpravy>.

APLIKACE V REGIONÁLNÍ A SOCIÁLNÍ GEOGRAFII [online]. 2009 [cit. 2010-05-11]. Data - trh práce a mzdy. Dostupné z WWW: <<http://aplikacergsg.sci.muni.cz/zadani-cviceni/data---trh-prace-a-mzdy>>.

Ochrana přírody [online]. 2010 Chráněná krajinná oblast Jeseníky [cit. 2010-05-09]. . Dostupné z WWW: <<http://www.casopis.ochranaprirody.cz/Z-nasi-prirody/chranena-krajinna-oblast-jeseniky.html>>.

Jeseník oficiální stránky města [online]. 2007 [cit. 2010-04-10]. Rozvoj města. Dostupné z WWW: <<http://www.jesenik.org/cs/historie/rozvoj-mesta.html>>.

WTC Písečná [online]. 2008 [cit. 2010-04-02]. Historie výroby zemědělských strojů v Písečné. Dostupné z WWW: <<http://www.wtc-pisecna.eu/historie-vyroby-zemedelskych-stroju-v-pisecne>>.

Řetězárna a.s. [online]. 2010 [cit. 2010-05-03]. O společnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.retezarna.cz/index.htm>>.

Priessnitzovy léčebné lázně [online]. 2006 [cit. 2010-02-10]. Historie. Dostupné z WWW: <http://www.priessnitz.cz/article.php?content=priessnitz_menu&id=6>.

Česko-slezská výrobní [online]. 2010 [cit. 2010-04-10]. Historie společnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.csv.cz/historie.htm>>.

Slezský kámen [online]. 2006 [cit. 2010-03-5]. Profil společnosti. Dostupné z WWW: <http://www.kamen.cz/index.php?hash=3de47384436d8c5ffc6c426bb1f465e3&ID_zaznamy=60>.

ČTK. Jesenicko trápí nízké platy a nezaměstnanost : Škromach má jediný lék: zlepšení úrovně vzdělání . *Mladá fronta Dnes*. 15,07.2003, 163, s. C2.

Danuše Krčová. Na jedno místo připadá 27 uchazečů : Jesenicko má druhý nejvyšší počet lidí bez práce v republice : *Olomoucký deník*. 2009, 11, s. 4.

Zdar buh [online]. 2008 [cit. 2010-05-10]. Vznik a vývoj podniku Rudné doly Jeseník. Dostupné z WWW: <<http://www.zdarbuh.cz/reviry/rd-jesenik/vznik-a-vyvoj-podniku-rudne-doly-jesenik/>>.

RYBIČKOVÁ, Stanislava . 286 lidí na dlažbu, to hrozí v OP v Jeseníku. *Šumperský a jesenický deník* [online]. 8.4.2010, neuvedeno, [cit. 2010-05-02]. Dostupný z WWW: <http://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/v-jesenickemu-zavodu-op-prostejov-hrozi-propusteni.html>.

Euroregion Praděd [online]. 2004-2010 [cit. 2010-03-11]. Vznik Euroregionu Praděd. Dostupné z WWW: <<http://www.europaded.cz/?show=uvodem>>.

ŽÁKOVÁ, Markéta . *NICM* [online]. 2007 [cit. 2010-03-10]. Kdo je považován za absolventa?. Dostupné z WWW: <<http://www.icm.cz/kdo-je-dle-prava-absolvent>>.

Jeseník : oficiální stránky města [online]. 2007-2009 [cit. 2010-02-10]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://www.jesenik.org/cs/historie/index.php>>.

Česko [online]. neuvedeno [cit. 2010-05-10]. Lázně. Dostupné z WWW: <http://slovane.ic.cz/slovane/cesko/cesko_lazne.htm>.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Charakteristiky nezaměstnanosti v okrese Jeseník od ledna 2008 do prosince 2009 (vždy k poslednímu dni v měsíci)

Příloha č. 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v obcích okresu Jeseník v letech 2005 – 2008 (vždy k 31. 12.)

Příloha č. 3: Dosažitelní uchazeči a volná pracovní místa v roce 2008 a 2009 v obcích okresu Jeseník (vždy k 31. 12.)

Příloha č. 4: Administrativní rozdělení mikroregionů podle sídla detašovaných pracovišť Úřadu práce v roce 2009

Příloha č. 5: Míra nezaměstnanosti v obcích okresu Jeseník k 31. 12. 2008

Příloha č. 6: Míra nezaměstnanosti v obcích okresu Jeseník k 31. 12. 2009

Příloha č. 7: Index růstu míry nezaměstnanosti v obcích okresu Jeseník v letech 2009/2008 (vždy k 31. 12.)

	počet dosažitelných uchazečů	volná pracovní místa	míra nezaměstnanosti (%)
I.08	2690	225	11,4
II.08	2631	195	11,9
III.08	2336	187	10,6
IV.08	2021	198	9,2
V.08	1821	172	8,3
VI.08	1759	172	8,0
VII.08	1799	143	8,3
VIII.08	1813	173	8,4
IX.08	1833	171	8,5
X.08	1817	130	8,6
XI.08	2000	122	9,4
XII.08	2436	94	11,5
I.09	2 766	52	13,6
II.09	2 964	51	14,5
III.09	2 970	52	14,6
IV.09	2 756	56	14,1
V.09	2 547	52	13,0
VI.09	2 375	54	12,1
VII.09	2 306	52	12,0
VIII.09	2 269	79	11,8
IX.09	2 322	78	12,1
X.09	2 322	78	12,1
XI.09	2 637	92	13,7
XII.09	3 251	93	16,9

Tabulka 2: Charakteristiky nezaměstnanosti v okrese Jeseník od ledna 2008 do prosince 2009 (vždy k poslednímu dni v měsíci)

Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti, portál MPSV ČR

obec	2005	2006	2007	2008
Bělá pod Pradědem	15,1	12,2	9,1	9,9
Bernartice	25,5	25,8	17,6	17,9
Bílá Voda	21,4	23,1	22,2	31,6
Černá Voda	23,6	18,8	17,6	19,2
Česká Ves	12,4	11,4	8,4	8,6
Hradec-Nová Ves	8,9	14,8	9,6	9,6
Javorník	18,5	16,5	14,5	13,0
Jeseník	11,6	9,5	7,0	7,1
Kobylá n.Vidnávkou	22,2	24,7	21,6	25,3
Lipová-lázně	11,9	10,9	9,9	8,4
Mikulovice	15,7	14,9	10,7	11,4
Ostružná	10,8	12,2	6,8	12,2
Písečná	12,9	12,8	8,2	8,2
Skorošice	20,6	19,8	15,0	16,5
Stará Červená Voda	22,9	15,9	15,6	17,8
Supíkovice	16,1	13,0	10,4	10,4
Uhelná	19,5	15,7	17,6	18,8
Vápenná	19,0	20,1	17,4	16,0
Velká Kraš	26,6	25,7	22,3	23,9
Velké Kunětice	23,9	21,2	15,3	16,2
Vidnava	23,5	20,1	17,2	15,4
Vlčice	25,7	25,7	24,3	18,8
Zlaté Hory	18,4	14,4	10,3	10,3
Žulová	18,7	17,8	16,6	14,7
Okres Jeseník	16,9	14,7	11,1	11,5

Tabulka 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v obcích okresu Jeseník v letech 2005 – 2008 (vždy k 31. 12)

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, portál MPSV ČR

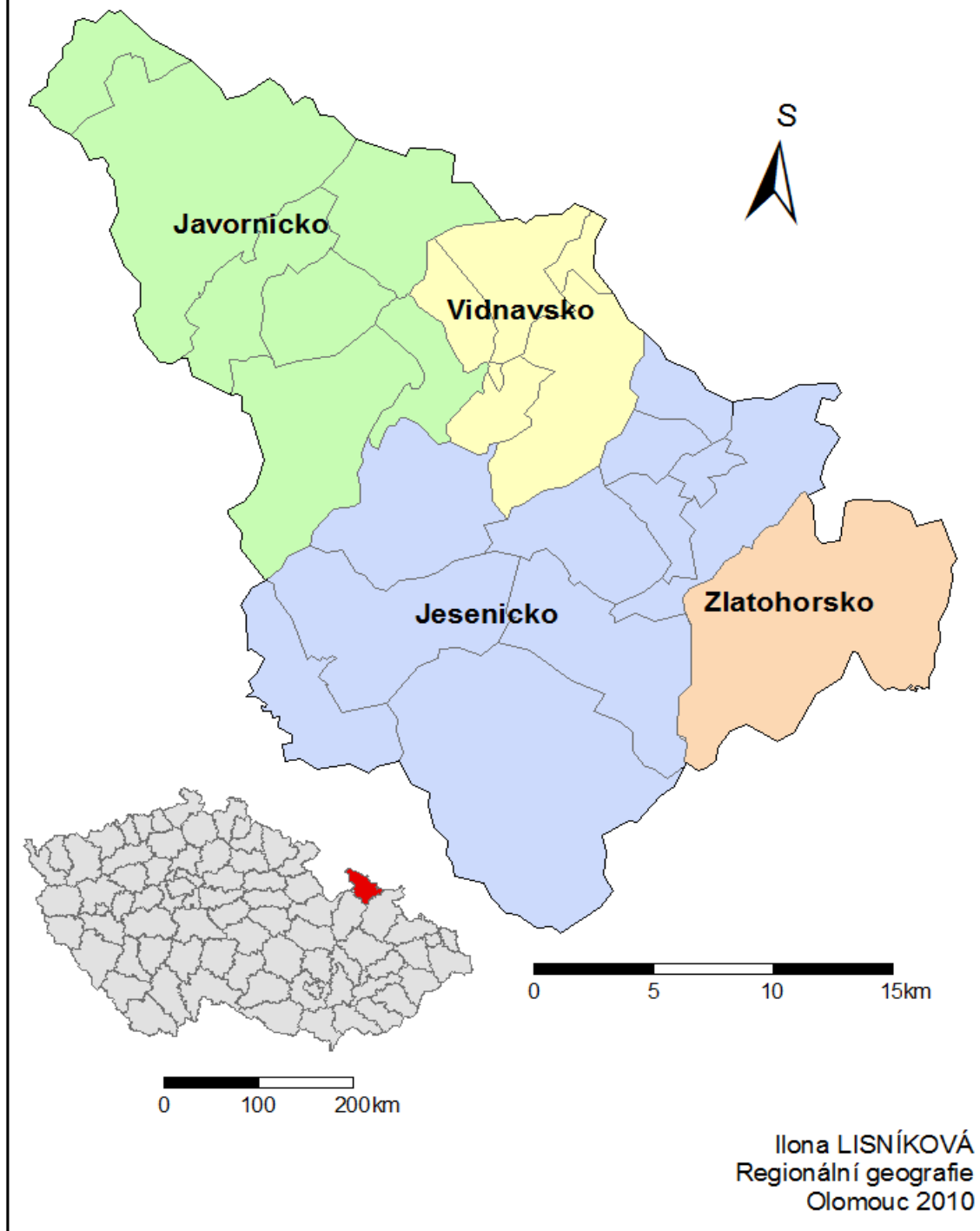
rok	2008		2009	
obec	dosažitelní uchazeči	volná pracovní místa	dosažitelní uchazeči	volná pracovní místa
Bělá pod Pradědem	92	1	160	3
Bernartice	77	0	113	1
Bílá Voda	37	0	40	0
Černá Voda	60	5	54	6
Česká Ves	115	4	203	3
Hradec-Nová Ves	13	0	23	0
Javorník	190	29	261	7
Jeseník	485	30	657	47
Kobylá n.Vidnávkou	49	0	48	0
Lipová-lázně	111	1	189	1
Mikulovice	155	1	188	0
Ostružná	9	4	11	7
Písečná	45	0	87	0
Skorošice	66	0	85	0
Stará Červená Voda	56	0	77	0
Supíkovice	37	0	67	5
Uhelná	49	0	55	0
Vápenná	108	3	128	5
Velká Kraš	105	0	113	0
Velké Kunětice	55	0	61	0
Vidnava	111	0	117	1
Vlčice	38	0	26	0
Zlaté Hory	234	14	331	3
Žulová	110	2	120	4
ostatní	29		37	
okres Jeseník	2436	94	3251	93

Tabulka 3: Dosažitelní uchazeči a volná pracovní místa v roce 2008 a 2009 v obcích okresu Jeseník (vždy k 31. 12.

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, portál MPSV ČR

MIKROREGIONY OKRESU JESENÍK

v roce 2009

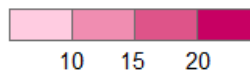

Obrázek 1: Administrativní rozdělení mikroregionů podle sídla detašovaných pracovišť Úřadu práce v roce 2009 Zdroj: Hanzlík, V; 2009

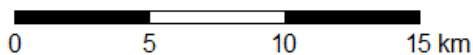
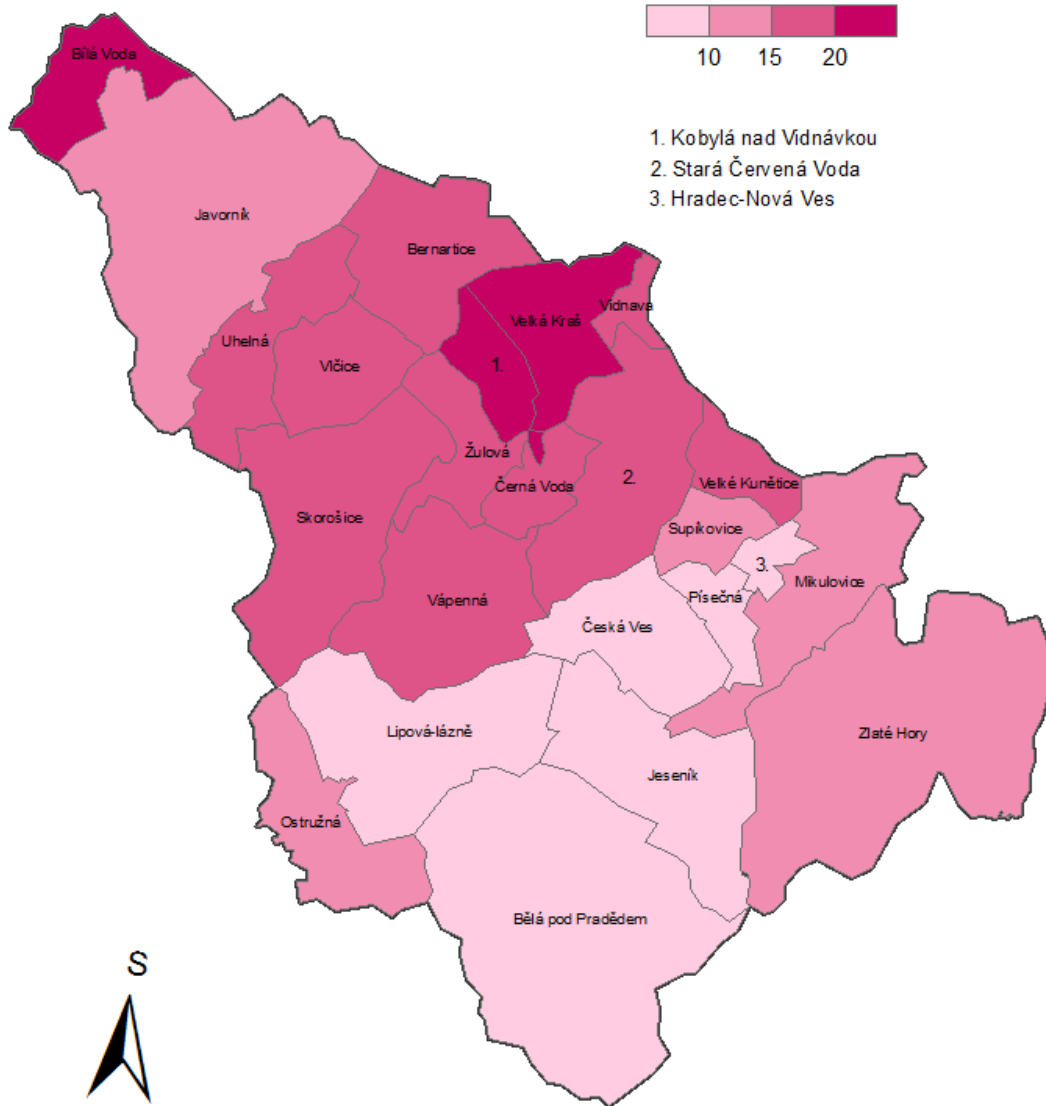
MÍRA NEZAMĚŠTNANOSTI

okres Jeseník k 31.12.2008

Míra nezaměstnanosti [%]:

1. Kobylá nad Vídnavkou
2. Stará Červená Voda
3. Hradec-Nová Ves

Ilona LISNÍKOVÁ
Regionální geografie
Olomouc 2010

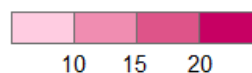
Obrázek 2: Míra nezaměstnanosti v obcích okresu Jeseník k 31. 12. 2008

Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti, portál MPSV ČR

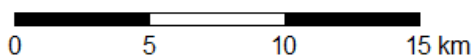
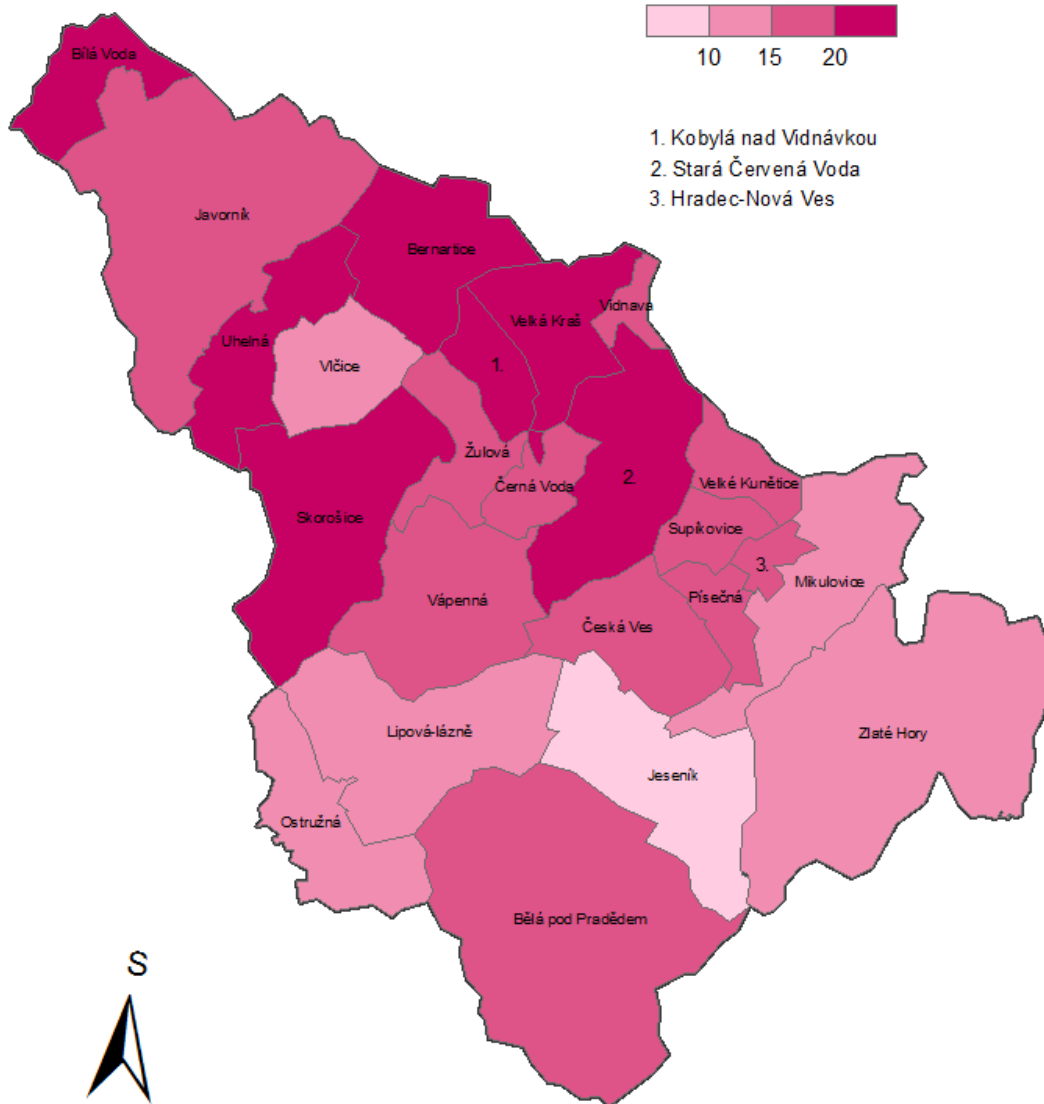
MÍRA NEZAMĚŠTNANOSTI

okres Jeseník k 31.12.2009

Míra nezaměstnanosti [%]:

1. Kobylá nad Vídnavkou
2. Stará Červená Voda
3. Hradec-Nová Ves

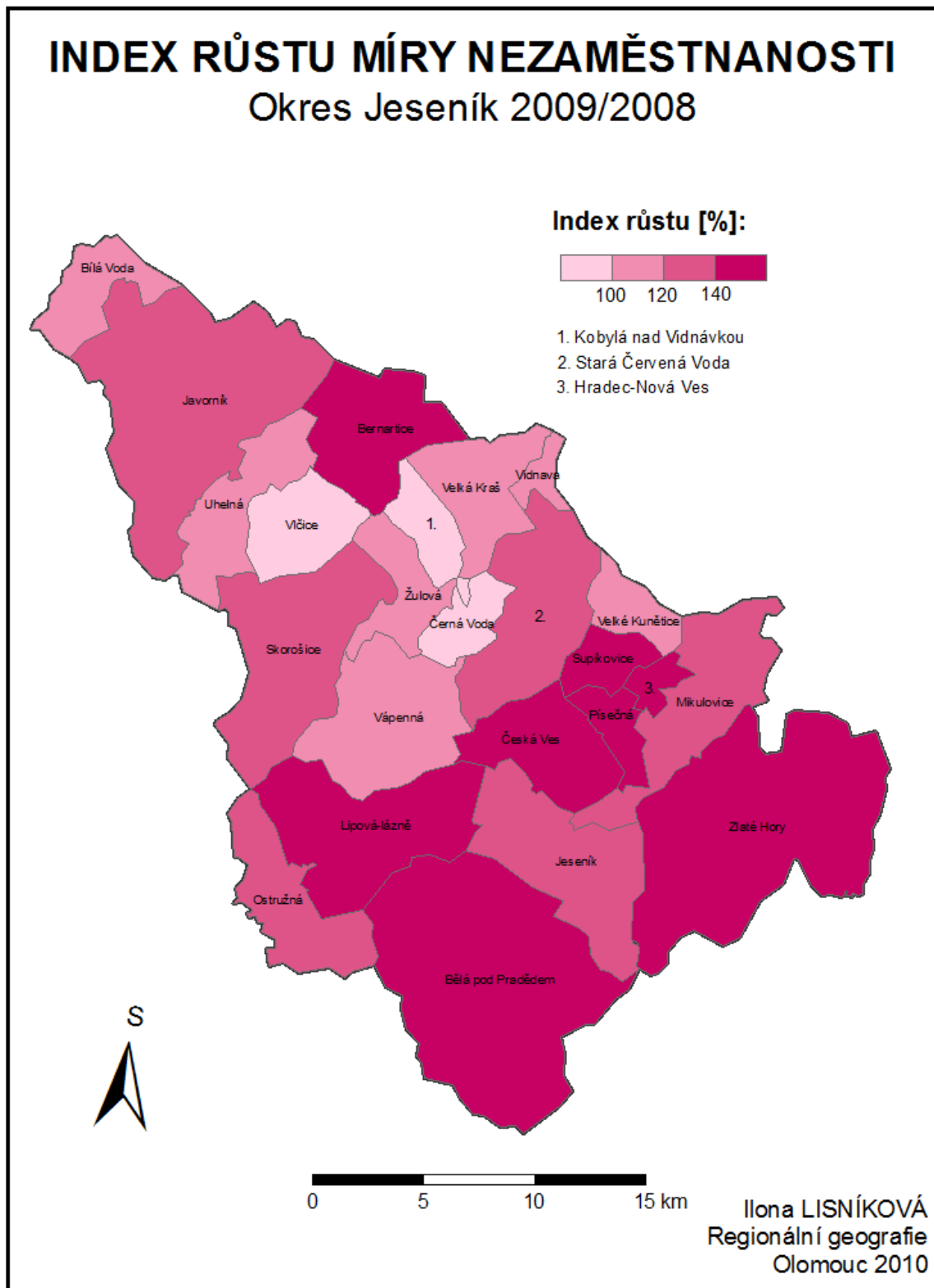
Ilona LISNÍKOVÁ
Regionální geografie
Olomouc 2010

Obrázek 3: Míra nezaměstnanosti v obcích okresu Jeseník k 31. 12. 2009

Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti, portál MPSV ČR

INDEX RŮSTU MÍRY NEZAMĚŠTNANOSTI

Okres Jeseník 2009/2008

Obrázek 4: Index růstu míry nezaměstnanosti v obcích okresu Jeseník v letech 2009/2008 (vždy k 31. 12)

Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti, portál MPSV ČR, vlastní výpočty